

GMINA LUBACZÓW

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA
NA •RODOWISKO**

*Lokalnego Programu Rewitalizacji
dla Gminy Lubaczów na lata
2010 - 2018*

InicjatywaLokalna.pl

Lubaczów, listopad 2010

<i>Autor</i>
<i>mgr in•. Paulina Raczy•ska</i>
<i>mgr Katarzyna Cicho•</i>
<i>mgr Paweł Walczyszyn</i>

InicjatywaLokalna.pl

InicjatywaLokalna.pl
ul. Targowa 18, 25-520 Kielce tel./fax 041 343 01 24
ul. Słowackiego 24/72, 35-060 Rzeszów tel./fax 17 862 12 88
e-mail: biuro@inicjatywalokalna.pl
www.inicjatywalokalna.pl

Spis treści

1	WSTĘP	5
1.1	Podstawa i cel opracowania.....	5
1.2	Zakres opracowania	6
1.3	Zastosowane metody przy sporządzaniu prognozy	7
1.4	Główne cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym oraz ich uwzględnienie podczas opracowywania projektu dokumentu	8
2	OPIS I CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU LPR	11
2.1	Informacje podstawowe.....	11
2.2	Ogólna zawartość dokumentu LPR	13
2.3	Główne cele Programu	16
2.4	Powiązanie projektu LPR z innymi dokumentami	16
3	CHARAKTERYSTYKA I OCENA OBECNEGO STANU ŚRODOWISKA NA TERENIE OBJĘTYM LPR.....	18
3.1	Analiza i ocena aktualnego stanu środowiska oraz problemy jego ochrony istotne z punktu widzenia realizacji projektów z uwzględnieniem obszarów podlegających ochronie	18
3.1.1	Krajobraz i formy ochrony przyrody	18
3.1.2	Powietrze atmosferyczne	20
3.1.3	Klimat	21
3.1.4	Powierzchnia ziemi.....	22
3.1.5	Środowisko wodne.....	24
3.1.6	Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne.....	25
3.1.7	Ludność.....	27
3.1.8	Zasoby naturalne.....	27
3.1.9	Zabytki i dobra materialne.....	27
3.2	Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji LPR, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie.....	29
3.3	Ocena stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem	29
3.4	Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji celów zawartych w projekcie LPR.....	30

4	CHARAKTERYSTYKA I OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO ZWIĄZANYCH Z REALIZACJĄ LPR.....	34
4.1	Wpływ realizacji projektu na środowisko, w tym obszary chronione.....	34
4.1.1	Różnorodność biologiczna, roślinność, zwierzęta, w tym obszary chronione .	34
4.1.2	Klimat	36
4.1.3	Krajobraz	36
4.1.4	Powierzchnia ziemi.....	39
4.1.5	Środowisko wodne.....	40
4.1.6	Emisje do atmosfery	41
4.1.7	Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne.....	42
4.1.8	Ludność.....	42
4.1.9	Zasoby naturalne.....	43
4.1.10	Zabytki i dobra materialne.....	44
4.2	Przewidywane znaczące oddziaływania (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe, pozytywne i negatywne) na środowisko, w tym na obszar Natura 2000	44
4.3	Transgraniczne oddziaływanie na środowisko	48
4.4	Opis przewidywanych działań mających na celu ograniczenie, zapobieganie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko w związku z realizacją projektu	48
4.5	Propozycja rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zaproponowanych w projekcie oraz uzasadnienie ich wyboru.....	51
5	INFORMACJE KOŃCOWE.....	54
5.1	Przewidywalne metody analizy skutków realizacji projektu LPR	54
5.2	Wykaz materiałów źródłowych	55
6	STRESZCZENIE.....	56

1 WSTĘP

1.1 Podstawa i cel opracowania

Przedmiotem opracowania dokumentu, zwanego Prognozą Oddziaływania na Środowisko jest Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Lubaczów na lata 2010 – 2018. LPR stanowi wieloletni, zintegrowany program działań w sferze przestrzeni, urządzeń technicznych, społeczeństwa i gospodarki, bazujący na współpracy różnych podmiotów podczas przygotowania, opracowania i realizacji. Dokument przyjęty i koordynowany przez jednostkę samorządu terytorialnego będzie realizowany zgodnie z harmonogramem czasowym i finansowym z określonych źródeł. LPR ma na celu rewitalizację określonego obszaru zdegradowanego lub obszarów zdegradowanych. Jest on również niezbędnym dokumentem dla Gminy Lubaczów do aplikowania o fundusze unijne w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013.

Podstawę prawną do sporządzenia „Prognozy oddziaływania na środowisko Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lubaczów na lata 2010 -2018” stanowią art. 46 i 47 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008 Nr 199 poz. 1227) - zwanej ustawą OOS. Niniejsza prognoza w myśl wyżej przywołanego art. 46 stanowi jeden z etapów przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, której wymagają projekty planów lub programów wyznaczające ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć, mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Ustawa OOS stanowi przeniesienie wytycznych z prawodawstwa europejskiego (Dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko) do prawa polskiego.

Celem wykonania Prognozy jest analiza i ocena ewentualnych skutków środowiskowych związanych z wdrażaniem projektu LPR oraz określenie jego wpływu na poszczególne komponenty środowiska, a także czy w należyty sposób został uwzględniony w ocenianym dokumencie interes środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz zdrowie i życie ludzi. Ponadto jednym z głównych celów tego opracowania jest przedstawienie rozwiązań mających na celu kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań, mogących być rezultatem realizacji założeń dokumentu, jak również ocena potencjalnych zmian środowiska w przypadku braku realizacji celów zawartych w projekcie.

1.2 Zakres opracowania

Zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w „Prognozie oddziaływania na środowisko Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lubaczów na lata 2010- 2018” został sporządzony zgodnie z:

- wymaganiami art. 51 ust. 2 i art. 52 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008 Nr 199 poz. 1227),
- ustaleniami dokonanymi z Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Rzeszowie (pismo nr SNZ.465-107/09 z dnia 11.12 2009 r.),
- ustaleniami dokonanymi z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Rzeszowie (pismo nr RDOŚ-18-WOOS-7048-6-54/09/ad z dnia 06.01.2010 r.).

Mając na uwadze wytyczne prawne oraz ustalenia właściwych organów niniejsza Prognoza:

❖ Zawiera:

- informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami;
- informację o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy;
- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania;
- informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko;
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;

❖ Określa, analizuje i ocenia:

- istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu;
- stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem;
- istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;
- cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym albo krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz

sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu;

- przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe, długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i oddziaływaniem na te elementy;

❖ Przedstawia:

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralności tego typu;
- rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru, w tym także wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Informacje zawarte w niniejszej Prognozie zostały opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny. Również stopień jej szczegółowości został dostosowany do szczegółowości założeń Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lubaczów na lata 2010-2018. W przedmiotowej Prognozie uwzględniono informacje zawarte w prognozach sporządzonych dla innych, przyjętych już dokumentów, powiązanych z projektem poddawanych procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

1.3 Zastosowane metody przy sporządzaniu prognozy

Prognoza oddziaływania na środowisko jest podstawowym dokumentem w ramach procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lubaczów na lata 2010-2018. Została ona sporządzona na podstawie w/w dokumentu, przy uwzględnieniu wskazań zawartych w przepisach prawnych oraz ustaleń dokonanych z właściwymi organami.

Podczas sporządzania niniejszej prognozy zastosowano głównie metody:

- **Opisowe** - Metoda ta dotyczy charakterystyki i oceny istniejącego stanu poszczególnych elementów środowiska dokonanych na podstawie danych przedstawionych w dokumentach strategicznych dla Gminy Lubaczów, uzyskanych z Urzędu Gminy, wojewódzkiego monitoringu środowiska oraz wizji lokalnych.
- **Oceny analiz jakościowych** - Metoda ta dotyczy identyfikacji i oceny analiz jakościowych, środowiskowych uzyskanych z Urzędu Gminy Lubaczów oraz wojewódzkiego monitoringu środowiska prowadzonego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie.
- **Wartościowania** - Metoda ta dotyczy oceny i wartościowania skutków przewidywanych zmian w środowisku, podczas wdrażania projektów i wpływu poszczególnych celów projektów na komponenty środowiska.
- **Macierzowe** - Metoda ta przedstawiona jest w postaci tabeli, która jest wykresem siatki. W wierszach wpisano uruchamiane przez realizację LPR działania, a w kolumnach wpisano wskaźniki charakteryzujące i opisujące środowisko. Pod uwagę wzięto następujące komponenty środowiska: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne i obszary Natura 2000. Biorąc pod uwagę oceny skutków środowiskowych wdrażania projektów, zakwalifikowano poszczególne cele projektów do pozytywnych, negatywnych bądź neutralnych w zakresie analizowanego zagadnienia w stosunku do poszczególnych aspektów środowiska.

1.4 Główne cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym oraz ich uwzględnienie podczas opracowywania projektu dokumentu

Głównym dokumentem w zakresie ochrony środowiska ustanowionym przez państwo Polskie jest „**Polityka ekologiczna państwa Polskiego na lata 2007 – 2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011 -2014**”, która określa kierunki polityki ekologicznej kraju. Dokument ten wyznacza ramy strategicznej polityki wspólnotowej na okres 4 lat z perspektywą na następne 4 lata. Stanowi on aktualizację do wcześniej zatwierdzonej przez Sejm RP „**Polityki ekologicznej państwa Polskiego na lata 2003 – 2006 z uwzględnieniem perspektywy na 2007 – 2010**”, gdyż istnieje obowiązek

sporządzania co 4 lata aktualizacji, o czym mówi art. 14 ust. 2 ustawy Prawo Ochrony Środowiska, tak aby nowo zatwierdzony dokument odnosił się do obecnej sytuacji społeczno – gospodarczej oraz aktualnego stanu środowiska.

Potrzeba sporządzenia omawianego dokumentu wynika z wstąpienia Polski do UE, w związku z czym należy spełnić wymagania wyznaczone przez Unię, a mianowicie postanowienia Traktatu Akcesyjnego.

Głównym, strategicznym celem polityki państwa Polskiego jest stworzenie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, zasobów przyrodniczych, infrastruktury społecznej), tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno - gospodarczego oraz szybkiego rozwiązania wielu problemów ochrony środowiska.

Do najważniejszych celów realizacyjnych polityki ekologicznej państwa należą:

- wzmocnienie systemu zarządzania ochroną środowiska;
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody, zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii;
- dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego dla ochrony zdrowia mieszkańców Polski;
- ochrona klimatu.

W/w cele (oprócz pierwszego) zgodne są z celami **VI Programu Działań na Rzecz Środowiska UE** oraz **Strategią UE dotyczącą Trwałego Rozwoju**. W związku z czym realizacja krajowej polityki ekologicznej wpisuje się w cele na poziomie całej Wspólnoty. Dokument ten określa priorytetowe pola działań w zakresie ochrony środowiska, co pozwala na skuteczną odpowiedź zarówno na wyzwania stawiane w wymiarze całego globu, jak i na określone problemy napotkane na szczeblu wspólnotowym, krajowym, regionalnym czy lokalnym. Do głównych priorytetów w okresie funkcjonowania programu zaliczono następujące zagadnienia:

- zmiana klimatu,
- przyroda i różnicowanie biologiczne,
- środowisko naturalne,
- zdrowie i jakość życia,
- zasoby naturalne i odpady.

Polityka ochrony środowiska Unii Europejskiej jest jedną z polityk wspólnotowych o najszerszym zasięgu. Jej zakres obejmuje wszystkie dziedziny życia społeczno - gospodarczego. Określa główne priorytety oraz zaplanowane działania w dziedzinie ochrony środowiska, o czym mówią w/w strategia i działania UE.

Dokumenty regionalne odnoszące się do ochrony środowiska w województwie podkarpackim w szerokim zakresie nawiązują do ustaleń środowiskowych zawartych zarówno w opracowaniach krajowych, jak i międzynarodowych. Kluczową zasadą polityki Samorządu Województwa jest zasada zrównoważonego rozwoju. Głównym dokumentem w regionie podkarpackim w zakresie środowiskowym jest **„Program ochrony środowiska dla województwa podkarpackiego na lata 2008 – 2011, z uwzględnieniem lat 2012 - 2015”**, którego nadrzędnym celem jest wdrażanie polityki ekologicznej państwa w regionie, a także **„Plan gospodarki odpadami dla województwa podkarpackiego”**. Głównymi celami w/w dokumentów są:

- Sprawne funkcjonowanie administracji do spraw ochrony środowiska.
- Zwiększenie roli wiedzy i ekoinnowacyjności w procesie rozwoju.
- Stałe podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców województwa oraz poprawa dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie.
- Zachowanie równowagi ekologicznej w procesie rozwoju gospodarczego województwa, w tym właściwa lokalizacja przestrzenna inwestycji.
- Skuteczne wdrażanie mechanizmów prawnych, finansowych i ekonomicznych zapewniających efektywną i terminową realizację założonych celów ekologicznych.
- Rozwój współpracy międzynarodowej w zakresie ochrony środowiska.
- Ochrona wód i efektywne wykorzystanie zasobów wodnych.
- Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska (w tym ochrona przed powodzią, poważne awarie, ograniczanie skutków zagrożeń naturalnych i chemicznych).
- Gospodarka odpadami.
- Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych.
- Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu oraz zrównoważony rozwój lasów.
- Ochrona powietrza atmosferycznego, klimatu i warstwy ozonowej.
- Ochrona powierzchni ziemi i przywrócenie wartości użytkowej gleb.
- Ochrona przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym.
- Ochrona zasobów kopalin.

2 OPIS I CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU LPR

2.1 Informacje podstawowe

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Lubaczów jest podstawą do wprowadzenia oraz koordynacji działań przywracających na omawianych terenach funkcje społeczno – gospodarcze oraz działań mających na celu poprawę estetyki i ładu urbanistycznego tych obszarów. LPR należy do narzędzi strategicznych, umożliwiających samorządowi oraz innym podmiotom chcącym się zaangażować w proces rewitalizacji ubieganie się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007 – 2013, działanie 7.2 „Rewitalizacja obszarów zdegradowanych”.

Realizacja projektu ma znaczący wpływ na rozwój obszaru rewitalizowanego i na tworzenie nowych miejsc pracy oraz zmniejszenie bezrobocia. Działania w ramach Programu skierowane są na realizację inwestycji obejmujących zmianę dotychczasowych funkcji terenów problemowych i nadanie im nowych walorów gospodarczych, społecznych, kulturalnych, rekreacyjnych czy turystycznych poprzez wprowadzanie do odnawianych budynków działań aktywizujących społeczność lokalną. Ich wynikiem ma być rozwój Gminy, a przez to poprawa życia ludności.

Zadaniem rewitalizacji jest poprawa estetyki przestrzeni, podniesienie atrakcyjności Gminy, wykreowanie miejsca atrakcyjnego do zamieszkania, stworzenie mechanizmu zachęt do inwestowania w nowe i istniejące w otoczeniu obiekty oraz przyciągnięcie mieszkańców poszczególnych miejscowości Gminy i okolic do spędzania tu wolnego czasu, co w dłuższej perspektywie przyczyni się do dyfuzji zainicjowanych procesów na tereny przyległe. Działania związane z rewitalizacją obszaru wynikają także z potrzeby ożywienia ruchu turystycznego w Gminie Lubaczów, co tym samym przyczyni się do wzrostu gospodarczego.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Lubaczów został przygotowany na lata 2010 – 2018, obejmuje więc obecny okres programowania oraz lata następne, co pozwala na lepsze rozplanowanie wydatkowania środków, a także gwarantuje ciągłość i trwałość urzeczywistnienia zadań. Realizacja LPR będzie przebiegać w następujących etapach:

W **pierwszym etapie** (2011-2013) realizowane będą prace na obszarze następujących miejscowości:

- Podlesie z osadą Huta Kryształowa;
- Basznia Górna;

Do realizacji w tym obszarze wyznaczono następujące inwestycje w ramach projektu ubiegającego się o wsparcie w ramach działania 7.2 RPO WP pt. Utworzenie „Kresowej Osady” oraz nadanie nowych funkcji turystycznych i edukacyjnych szansą dla obszaru przemysłowego i popegeerowskiego Gminy Lubaczów:

1. Przejęcie terenów przemysłowych po byłej Kopalni Siarki „Basznia” w Baszni Górnej .
2. Budowa „Kresowej Osady” wraz z niezbędną infrastrukturą oraz zakupem i renowacją obiektów, urządzeń i wyposażenia charakterystycznego dla rzemiosła podlubaczowskiej wsi.
3. Adaptacja budynku i otoczenia byłej szkoły podstawowej w Baszni Górnej na cele promocji produktów regionalnych i tradycyjnych wraz z zakupem wyposażenia.
4. Renowacja zabytkowego cmentarza w Podlesiu.
5. Remont szlaków komunikacyjnych łączących elementy infrastruktury obszaru rewitalizowanego.
6. Stworzenie produktu turystycznego Festiwal Kultur i Kresowego Jadła wraz z rekonstrukcją Bitwy pod Niemirowem króla Jana III Sobieskiego.
7. Stworzenie spójnego systemu informacji zewnętrznej – tablice informacyjne, oznakowanie dróg, materiały drukowane.
8. Przedsięwzięcia promujące obszar i obiekty rewitalizowane.
9. Redukowanie zjawiska wykluczenia społecznego i zawodowego poprzez aktywizację społeczności na obszarach zdegradowanych Gminy Lubaczów.

W **etapie drugim** (2014-2015) prace koncentrować się będą w miejscowościach:

- Borowa Góra, gdzie zrealizowane zostanie zadanie polegające na budowie zbiornika wodnego wraz z infrastrukturą rekreacyjną i inną towarzyszącą zbiornikowi,
- Huta Kryształowa, gdzie nastąpi restauracja budynku dawnej gorzelni dla realizacji zadań z dziedziny kultury i sztuki oraz i renowacja zabytkowej alei lipowej wraz z budową punktu widokowego.

Etap trzeci realizowany będzie w latach 2016-2018 w północno-wschodniej części Gminy, w miejscowości Huta Kryształowa. Planowane jest wówczas wykonanie modernizacji wielorodzinnych budynków mieszkalnych.

2.2 Ogólna zawartość dokumentu LPR

„Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Lubaczów na lata 2010 – 2018” został sporządzony w sierpniu 2010 roku. Składa się z szeroko opisanego wstępu i podsumowania oraz dziewięciu głównych rozdziałów, w których to znajduje się szereg szczegółowych podrozdziałów. Dokument liczy 118 stron.

Dokument Programu otwiera **wstęp**. Znajdują się w nim podstawowe informacje o procesie rewitalizacji i jego znaczeniu dla Gminy Lubaczów. W rozdziale tym opisano wstępne informacje o projekcie, a mianowicie przedstawiono zarys obszaru rewitalizacji, strukturę LPRu, metodologie tworzenia programu, z wyszczególnieniem zadań wskazanych przez poszczególne grupy w trakcie prowadzonych warsztatów. We wstępie wskazano również cele główne i szczegółowe LPRu, a także wpływ działań programu na polityki horyzontalne UE (politykę równych szans, politykę społeczeństwa informacyjnego, politykę zatrudnienia, politykę ochrony środowiska). Ponadto wskazano tu etapy realizacji działań LPR z opisem planowanych prac. Uzasadniono w tym rozdziale znaczenie zadań wymienionych w LPR dla rozwoju Gminy Lubaczów.

Rozdział I dokumentu dotyczy charakterystyki obecnej sytuacji w centrum Gminy. W rozdziale tym opisano krótko historię Gminy, natomiast skupiono się na przedstawieniu i analizie sytuacji zagospodarowania przestrzennego, gospodarczej i społecznej. Szczegółowy opis tych trzech sektorów miał na celu zidentyfikowanie problemów dotyczących infrastrukturę, gospodarkę i społeczeństwo w Gminie Lubaczów, co umożliwiło ukierunkować działań w zakresie rewitalizacji. W rozdziale tym również znajdują się dane statystyczne (z lat 2004 - 2008), porównawcze dla Gminy Lubaczów w stosunku do województwa podkarpackiego dotyczące wyżej wymienionych sektorów, przedstawione w postaci tabelarycznej. Ponadto przeprowadzono analizę SWOT, przedstawiając silne i słabe strony obszaru rewitalizowanego oraz zanalizowano szanse i zagrożenia, co pozwoliło ocenić konieczność wdrożenia projektu.

Nawiązanie do strategicznych dokumentów dotyczących rozwoju przestrzenno - społeczno – gospodarczego Gminy i regionu przedstawia **rozdział II**. W tej części opracowania przedstawiono zgodność i komplementarność LPRu z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu, zgodnie z zasadą „programowania” i strategicznego zarządzania rozwojem na obszarze rewitalizowanym. W postaci tabelarycznej wskazano wspólne cele, aby wskazać zgodność i komplementarność LPR z zapisami strategicznych dokumentów.

Rozdział III przedstawiono jako streszczenie nietechniczne oceny oddziaływania programu na środowisko. W rozdziale tym pokrótce opisano wpływ realizacji zadań LPR na środowisko naturalne oraz zdrowie i życie ludzi, głównie na etapie realizacji. Ta część opracowania skupia się głównie na wytycznych unijnych i krajowych konieczności przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla dokumentu LPR oraz oceny oddziaływania na środowisko poszczególnych jego zadań. W rozdziale tym przedstawiono również kwestie prawne dotyczące obszarów Natura 2000.

Rozdział IV przedstawia założenia Programu rewitalizacji. Rozdział ten wskazuje okres programowania działań oraz zasięg terytorialny obszaru rewitalizowanego z uzasadnieniem wyboru. W tej części opracowania znajduje się mapa obszarów rewitalizowanych wraz z podziałem na poszczególne etapy działań. W postaci tabelarycznej przedstawiono podział czasowy na zadania i projekty inwestycyjne. W związku z tym, iż zadania inwestycyjne możliwe do realizacji w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji mają zróżnicowany wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy wspieranych obszarów, wskazano kryteria wyboru pilotażu i kolejność ich realizacji. W rozdziale tym zostały również określone w postaci tabelarycznej oczekiwane wskaźniki osiągnięć (produkty i rezultaty), które posłużą do analizy postępu realizacji LPR.

Kolejna część dokumentu to **rozdział V**, który przedstawiają informacje odnośnie planowanych działań w latach 2010 – 2018 z wyszczególnieniem trzech sektorów: przestrzennego, gospodarczego i społecznego. Określono tu rodzaje planowanych przedsięwzięć i oczekiwane rezultaty oraz ich nakłady brutto. Wskazano również instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu projektu.

Rozdział VI przedstawia plan finansowy rewitalizacji na lata 2007 – 2013 (obligatoryjnie) i na lata następne (fakultatywnie). Wskazano tu szczegółowy plan finansowy rewitalizacji z podziałem na zadania. W części tej został również oszacowany koszt poszczególnych zadań brutto, ze wskazaniem na źródło finansowania oraz harmonogram ich realizacji w latach.

W **rozdziale VII** przedstawiono Spójność działań LPR z innymi projektami.

System wdrażania czyli wybór prawnej formy zarządzającego programem opisano w **rozdziale VIII**. W tej części opracowania wskazano, iż jednostką nadrzędną, koordynującą postęp prac oraz realizację założonych celów będzie Wójt Gminy przy pomocy Instytucji Zarządzającej dla Gminy Lubaczów, którą będzie Referat Rozwoju i Promocji Gminy. W rozdziale tym zostały przedstawione zadania jakie będzie miał

w trakcie realizacji zadań Programu Referat Rozwoju i Promocji Gminy w Urzędzie Gminy Lubaczów.

Rozdział IX przedstawia sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej. W tej części opracowania wskazano, iż monitoring Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lubaczów będzie skoncentrowany głównie na kontroli realizacji projektów inwestycyjnych w zakresie rzeczowym i finansowym. W rozdziale tym szeroko opisano zadania Rady Gminy, jako instytucji kontrolującej i ustawodawczej. Przedstawiono w jaki sposób oceniana będzie realizacja LPRu. Wskazano sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi. Do Public Relations Programu rewitalizacji zostanie opracowany „Plan Komunikacji Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lubaczów na lata 2010-2018”.

2.3 Główne cele Programu

Celem głównym Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lubaczów do osiągnięcia w perspektywie roku 2018 jest rozwój gospodarczy i społeczny Gminy oraz wzrost estetyki funkcjonalnej przestrzeni publicznej, szczególnie służącej podniesieniu atrakcyjności dla ruchu turystycznego. Aby osiągnąć cel główny będą realizowane w obszarze rewitalizowanym następujące cele cząstkowe:

- ożywienie gospodarcze i społeczne,
- zwiększenie potencjału turystycznego obszaru poprzez powstanie „Kresowej Osady” oraz nowej infrastruktury turystycznej i edukacyjnej,
- rozwiązywanie problemów społecznych (w tym walka z patologiami społecznymi, takimi jak alkoholizm, przemoc w rodzinie, brak możliwości aktywnego spędzania czasu przez młodzież i osoby dorosłe),
- podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej terenów rewitalizowanych (w tym bezpieczeństwa).

Realizacji powyższych celów służą działania, które są względem siebie komplementarne, aby osiągnąć zamierzone cele wszystkie zadania muszą się uzupełniać.

2.4 Powiązanie projektu LPR z innymi dokumentami

Lokalny Program Rewitalizacji nie jest jedynym opracowaniem, które dotyczy planowania strategicznego na obszarze Gminy Lubaczów. Tworzonych jest i istnieje wiele innych dokumentów dotyczących rozwoju, określających sposoby, które mają sprzyjać osiągnięciu tego celu.

Program jest zgodny i komplementarny z wieloma dokumentami strategicznymi wyższego rzędu. Komplementarność LPR z tymi dokumentami ma podnieść efektywność planowanych do realizacji działań. LPR jest powiązany z następującymi dokumentami:

- ❖ Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007 – 2020. Analiza LPR i strategii pozwala na stwierdzenie zgodności tych dokumentów, spójności te to równoważenie szans rozwoju wszystkich środowisk społecznych i obszarów Gminy oraz wzrostu poziomu życia ludności, wzrost atrakcyjności gospodarczej i inwestycyjnej Gminy oraz rozwój innowacyjności, unowocześnienie i modernizacja elementów infrastruktury technicznej. Realizacja zadań zaproponowanych w LPR jest zgodna z priorytetami środowiskowymi określonymi w dokumencie strategicznym jakim jest Strategia Rozwoju Województwa

Podkarpackiego oraz wpływa na zrównoważony rozwój województwa. Spójna z zadaniami zawartymi w Lokalnym Programie Rewitalizacji jest treść priorytetu 3 „Zapewnienie jak najlepszej jakości powietrza i gleb oraz ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko hałasu i promieniowania elektromagnetycznego” w obszarze „Ochrona środowiska”, a kierunek działania 3 „Ochrona i racjonalne użytkowanie gleb oraz rekultywacja gruntów zdewastowanych i zdegradowanych, w tym: rekultywacja terenów pokopalnianych związanych z eksploatacją siarki (... Basznia w powiecie lubaczowskim), co w przyszłości powinno przyczynić się do ich rozwoju gospodarczego” odnosi się wprost do wskazanego w LPR obszaru rewitalizacji.

- ❖ Strategia Rozwoju Turystyki dla województwa podkarpackiego na lata 2007 – 2013. LPR wpisuje się również w tą Strategię poprzez wzrost atrakcyjności turystycznej oraz rozwój gospodarczy i społeczny Gminy, podniesienie jej konkurencyjności w zakresie usług turystycznych i okołoturystycznych oraz tworzenie partnerstw publiczno – prywatnych.
- ❖ Strategia Rozwoju Gminy Lubaczów na lata 2007 – 2015. Wspólne cele strategii i Programu to m.in. tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności lokalnej gospodarki poprzez rozwijanie przedsiębiorczości oraz podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy, poprawa warunków życia mieszkańców, rozwój turystyki.
- ❖ Strategia Rozwoju Powiatu Lubaczowskiego na lata 1999 – 2010. Wspólne cele dokumentów to zrównoważony rozwój gospodarczy, rozwój infrastruktury technicznej, rozwój społeczny, rozwój kultury, sportu i turystyki.
- ❖ Dokumenty dotyczące polityk w różnych sektorach społeczno – gospodarczych.

LPR jest szczegółowo powiązany z działaniami opisanymi w wyżej wymienionych dokumentach. Spójności te czytelnie ujawnia **rozdział II** Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lubaczów.

3 CHARAKTERYSTYKA I OCENA OBECNEGO STANU ŚRODOWISKA NA TERENIE OBJĘTYM LPR

3.1 Analiza i ocena aktualnego stanu środowiska oraz problemy jego ochrony istotne z punktu widzenia realizacji projektów z uwzględnieniem obszarów podlegających ochronie

W przedmiotowej Prognozie zostały scharakteryzowane zagadnienia dotyczące aktualnego stanu środowiska na terenie objętym rewitalizacją oraz mogące mieć potencjalny wpływ na obszary wsparcia i kluczowe projekty zapisane w LPR. W niniejszym opracowaniu przedstawiono ocenę stanu poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego Gminy Lubaczów, w celu pełniejszego przybliżenia problematyki środowiskowej.

3.1.1 Krajobraz i formy ochrony przyrody

Gmina Lubaczów leży na terenie województwa podkarpackiego i bezpośrednio od strony południowo – wschodniej graniczy z Ukrainą. Pod względem zajmowanego obszaru Gmina zalicza się do jednej z większych w województwie.

Pod względem fizyczno-geograficznym Gmina Lubaczów położona jest w obrębie Płaskowyżu Tarnogrodzkiego, mezoregionu zajmującego wschodnią część Kotliny Sandomierskiej, którego granice wyznaczają doliny rzek Sanu, Tanwi i Szkła.

Krajobraz terenu Gminy jest pofalowany, różnice wysokości przekraczają tu 15 m, spadki dochodzą do 10%, a lokalnie nawet więcej. Teren ten charakteryzują użytki rolnicze mieszające się z kompleksami leśnymi. Obszar Gminy pod względem morfologicznym położony jest w granicach Płaskowyżu Tarnogrodzkiego, który jest najbardziej urzeźbiony w południowo-wschodniej części, wznoszący się do wysokości 261 m. n.p.m. Doliny rzek Lubaczówki, Sołotwy, Świdnicy i Smolinki rozdzielają ten Płaskowyż na kilka wzniesień o przebiegu równoleżnikowym, które zbiegają się w rejonie miasta Lubaczowa i na południe od niego przechodzą w jedną szeroką dolinę Lubaczówki.

Obszar Gminy cechuje spora lesistość terenu, a mianowicie powyżej 35% (7481 ha), co wynosi prawie tyle samo co w województwie podkarpackim (ponad 36%) i jest większa niż średnia krajowa. Największe kompleksy leśne znajdują się

w południowej i południowo – wschodniej części Gminy tj. na pograniczu z Ukrainą oraz na pograniczu z Gminami Wielkie Oczy i Oleszyce. Na terenie Gminy wstępują głównie lasy mieszane, przeważającym gatunkiem drzew jest sosna zwyczajna. Na obszarze tym można wyróżnić trzy typy lasów ochronnych: klimatyczne, wodochronne i marginalne lasy nasienne. W sumie stanowią one 21,3% ogółu powierzchni obszarów leśnych gminy.

Na terenie Gminy Lubaczów występuje bogata i zróżnicowana flora. Występują tu różne gatunki roślinności zarówno te spotykane w Polsce północnej, jak i północno – wschodniej oraz południowej. Ze względu na niedalekie sąsiedztwo gór pojawiają się tu również gatunki górskie. Na terenie Gminy stwierdzono występowanie 40 gatunków roślin naczyniowych podlegających ochronie ścisłej i 17 gatunków roślin podlegających ochronie częściowej oraz rośliny bardzo rzadkie. Na omawianym obszarze występują również zawleczone gatunki północnoamerykańskie. Biorąc pod uwagę świat zwierzęcy można stwierdzić, że na terenie Gminy Lubaczów występują wszystkie gatunki polskich ssaków i ptaków.

Na terenie Gminy Lubaczów zlokalizowane są formy ochrony przyrody wynikające z ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2004 r. Nr 92, poz. 880) z późniejszymi zmianami. Gmina Lubaczów położona jest w pobliżu Roztoczańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, uzdrowiska Horyniec i nieco dalej leżącego Południoworoztoczańskiego Parku Krajobrazowego. Roztoczański Obszar Chronionego Krajobrazu pełni funkcję otuliny dla Parku Krajobrazowego Puszczy Solskiej i Południoworoztoczańskiego Parku Krajobrazowego na terenie Podkarpacia.

Na terenie Gminy Lubaczów znajduje się Rezerwat przyrody Kamienne, o powierzchni 8,27 ha, utworzony na podstawie rozporządzenia Wojewody Podkarpackiego z 19 kwietnia 2004 roku. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i przyrodniczych zespołu świetlistej dąbrowy z licznymi chronionymi i rzadkimi roślinami w runie. Jest to jedyne zbiorowisko leśne w Polsce reprezentujące kserotermiczne lasy i zarośla.

Niewielka część terenów Gminy Lubaczów znajduje się w obrębie obszarów z listy „shadow list” proponowanych do wpisania jako obszary Natura 2000, a mianowicie specjalnego obszaru ochrony siedlisk „Horyniec” (kod obszaru PLH18_50). Ponad połowę powierzchni tego obszaru (54%) zajmują różnego rodzaju lasy, znaczną część stanowią również grunty orne (35%). Ochronę ustanowiono ze względu na fakt, że ostoja ta znajduje się na skraju zasięgu występowania nocka dużego. Zagrożeniem dla występowania nocka dużego na tym terenie są wszelkie działania uniemożliwiające wlot nietoperzy do

schronienia (takie jak uszczelnienie strychu), jak również wszelkie działania powodujące wybudzanie zwierząt ze stanu hibernacji (takie jak przeprowadzenie remontu w niewłaściwym okresie, niepotrzebne niepokojenie podczas zimowego snu).

Do głównych zagrożeń dla organizmów żywych występujących na terenie Gminy należą:

- wyłączenie terenów biologicznie czynnych,
- zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego i środowiska wodno – gruntowego,
- duże inwestycje na terenach zielonych,
- wycinka lasów,
- nadmierny hałas.

3.1.2 Powietrze atmosferyczne

Zgodnie z ustawą „Prawo ochrony środowiska” ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości poprzez utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach oraz zmniejszanie poziomów substancji w powietrzu, co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Na jakość powietrza atmosferycznego w Gminie Lubaczów wpływa emisja z sektora komunalno - bytowego, zlokalizowanych tu zakładów przemysłowych, przemysł wydobywczy oraz transport drogowy. W strukturze emitowanych zanieczyszczeń przeważają zanieczyszczenia gazowe, a wśród nich: dwutlenek węgla, dwutlenek siarki, tlenki azotu i tlenek węgla. W przypadku pyłów przeważający udział mają pyły ze spalania paliw grzewczych. Znaczącym źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza w Gminie Lubaczów jest indywidualne ogrzewanie mieszkań. Najczęściej stosowanym paliwem jest w tym przypadku węgiel kamienny, a niejednokrotnie w domowych paleniskach spalane są różnego rodzaju odpady. Powoduje to emisję do powietrza groźnych dla zdrowia substancji. Emisja zanieczyszczeń pochodząca z gospodarstw indywidualnych stanowi duży problem. Emisja z sektora komunalno - bytowego ma szczególne znaczenie w przypadku pyłu zawieszonego PM10, dla którego najczęściej przekraczane są ustalone standardy. Najwięcej benzo(a)pirenu i metali ciężkich wprowadzanych jest do powietrza w wyniku procesów spalania paliw – zarówno w przemyśle i energetyce, jak i w lokalnych i osiedlowych ciepłowniach oraz w paleniskach domowych. Źródłem metali

jest również hutnictwo szkła, metali nieżelaznych oraz żelaza, a także transport i spalarnie odpadów.

Według uśrednionych wyników z badań prowadzonych przez Instytut Chemicznej Przeróbki Węgla w Zabrze dla jednego obiektu mieszkalnego ogrzewanego kotłem węglowym rocznie emitowane jest około 0,2 kg benzo(a)pirenu.

Na podstawie badań prowadzonych przez WIOŚ w Rzeszowie na terenie powiatu lubaczowskiego występują jedne z najmniejszych emisji zanieczyszczeń gazowych w województwie podkarpackim, wynoszą poniżej 200 Mg/rok. Na terenie tym zanotowano również najmniejsze emisje pyłów w województwie poniżej 30 Mg/rok.

Według układu stref w województwie podkarpackim ze względu na ocenę zanieczyszczenia powietrza SO₂, NO₂, NO_x, CO, benzenem, pyłem PM₁₀, arsenem, kadmem, niklem, ołowiem i benzo(a)piranem Gmina Lubaczów zalicza się do jarosławsko-lubaczowskiej strefy (kod strefy PL.18.04.z.03). Całą tą strefę zaliczono pod względem czystości do klasy A – bardzo dobra.

W Gminie Lubaczów nie bez znaczenia pozostaje również emisja spalin drogowych. Przez Gminę przebiegają ciągi komunikacyjne, o dużej ruchliwości, co znacząco wpływa na wielkość pyłów i dymów spalinowych. Emisje komunikacyjne jednakże mają głównie charakter pasmowy, uciążliwość ich jest odczuwalna najbardziej w bezpośrednim sąsiedztwie dróg, zwłaszcza na terenach o zwartej zabudowie. Również lokalny przemysł ma wpływ na jakość czystości powietrza. Zagrożenie dla jakości powietrza stanowi przemysł wydobywczy - w Gminie istnieją czynne kopalnie. Są one często one źródłem pyłów mogących wpływać negatywnie na jakość powietrza.

Główne zagrożenia dla czystości powietrza stanowią: lokalny przemysł (szczególnie wydobywczy), emisje z indywidualnych palenisk i lokalnych kotłowni oraz emisja spalin.

3.1.3 Klimat

Obszar Gminy Lubaczów wg podziału E. Romera zaliczany jest do dzielnicy klimatycznej typu podgórskich nizin i kotlin, a wg podziału R. Gumińskiego do dzielnicy rolniczo - klimatycznej sandomiersko - rzeszowskiej.

Na podstawie prowadzonych badań klimatycznych na terenie Gminy Lubaczów stwierdzono, że:

- średnie opady atmosferyczne wynoszą od 584,0 do 605,0 mm,

- średnie temperatury roku wahają się w granicach od 6,8°C do 7,8°C,
- początek okresu wegetacyjnego zaczyna się 5 kwietnia i trwa do 11 listopada.

Na terenie Gminy przeważają wiatry z kierunku W - 24%, SE -15% i NW - 13,6%. Wiatry z kierunku E i SW stanowią od 8,3 - 8,8 %, a najmniej jest wiatrów z kierunku NE - 4,1 % i N - 5,0 %. Średnia prędkość wiatrów w Lubaczowie wynosi 2,2 m/s.

Mezoklimat występujący na danym terenie ma istotny wpływ na ilość emitowanych do atmosfery zanieczyszczeń. Najlepsze warunki klimatu lokalnego na terenie Gminy występują na zboczach dolin o ekspozycji południowej i zachodniej, o spadkach ponad 5% ze względu na dobre nasłonecznienie terenu. Dobre warunki termiczno - wilgotnościowe mają tereny trasy nadzalewowej i wzniesień. Mało korzystne warunki klimatu lokalnego mają doliny, zagłębienia, łąki i pastwiska wilgotne ze względu na gorsze warunki termiczno - wilgotnościowe, stagnację okresowych mgieł i stagnację chłodnych mas powietrza.

Na terenie Gminy Lubaczów głównymi zagrożeniami dla lokalnego klimatu są zanieczyszczenia pochodzenia przemysłowego (przemysł wydobywczy), komunikacyjnego i grzewczego oraz warunki meteorologiczne.

3.1.4 Powierzchnia ziemi

Gmina Lubaczów ma charakter typowo rolniczy, użytki rolne zajmują 11,6 tys. ha, co stanowi 57 % ogólnej powierzchni. Gospodarstwa rolne zlokalizowane na terenie Gminy Lubaczów zajmują powierzchnię 8 092 ha, w tym 91,6% ich powierzchni stanowią użytki rolne. Wśród użytków rolnych największy obszar, obejmujący 5340 ha (72%) stanowią grunty orne, natomiast 23,7% zajmują łąki rozciągające się na powierzchni 1765 ha.

Na terenie Gminy Lubaczów występują gleby bielicowe i pseudobielicowe, brunatne, czarne ziemie właściwe i zdegradowane, mady, gleby mułowo - torfowe, torfowe oraz gleby murszowo – mineralne.

Gleby bielicowe i pseudobielicowe zajmują największy obszar Gminy, zakwalifikowane są do III, IV i V klasy bonitacyjnej, a lokalnie także do II. Gleby brunatne wyrugowane i kwaśne zajmują znacznie mniejszą powierzchnię niż bielicowe, zbonifikowane są one w klasach IV, V, VI i lokalnie w III. Mady to gleby dolin rzecznych częściowo zalewanych, zostały zbonifikowane w klasach III, IV, V. Czarne ziemie na terenie Gminy Lubaczów stanowią kompleksy użytków zielonych średnich, słabych

i bardzo słabych. Odczyn tych gleb w górnej części profilu jest słabo kwaśny, zaliczane są do III, IV i V klasy bonitacyjnej.

Z punktu widzenia ochrony gleb najgroźniejsze zanieczyszczenie gleb jest metalami ciężkimi: kadmem, cynkiem i ołowiem. Sytuacja taka może występować w przypadku terenów położonych wzdłuż dróg o zwiększonym natężeniu ruchu. Tam w bezpośrednim sąsiedztwie ulic (do 2 m) występują przekroczenia dopuszczalnych norm zawartości metali ciężkich w glebie.

Na terenach Gminy Lubaczów, która zaliczana jest do gmin typowo rolniczych, gdzie rolnictwo stanowi podstawową gałąź gospodarki, z punktu widzenia ochrony gleb bardzo groźne są zanieczyszczenia gleb sztucznymi środkami ochrony roślin i nawozami. Jednakże na terenie Gminy mała dochodowość w rolnictwie spowodowała, że rolnicy w znikomym stopniu używają tu środków ochrony roślin i nawozów sztucznych, co ma pozytywny wpływ na jakość gleby.

Nie bez znaczenia dla jakości gleb pozostają wytwarzane przez społeczeństwo odpady. Na terenie Gminy Lubaczów istnieje zorganizowany system zbiórki odpadów, którym objętych jest 99% gospodarstw domowych. Na terenie tym pojawiają się dzikie wysypiska śmieci. Wprawdzie Gmina je likwiduje i neutralizuje, jednak taka doraźna polityka nie wystarcza, aby w pełni uregulować problem prawidłowego funkcjonowania gospodarki odpadami. Na stan czystości gleb wpływa również gospodarka wodno – ściekowa, która na terenie Gminy nie jest jeszcze w pełni uregulowana. Niesie to za sobą duże zagrożenia poprzez nielegalne zrzuty ścieków do gruntu.

Głównymi zagrożeniami dla powierzchni ziemi są:

- postępująca degradacja terenów,
- zanieczyszczenia gleb pochodzenia komunikacyjnego,
- infiltracja substancji zanieczyszczających pochodzenia rolniczego i przemysłowego,
- nielegalne zrzuty ścieków,
- „dzikie wysypiska” i wiążące się z tym emisje do gruntów.

3.1.5 Środowisko wodne

Wody powierzchniowe

Teren Gminy jest podzielony przez wody powierzchniowe na część wschodnią i zachodnią. Część wschodnia rozcięta jest na trzy części o kierunku równoleżnikowym. Rozdzielają ją trzy największe doliny rzek.

Główną rzeką Gminy wpadającą do rzeki San jest Lubaczówka, która posiada dopływy:

- prawe, rzeki: Sołotwa i Przerwa i bezimienne potoki,
- lewe, rzeki: Zamiła, Młaga i bezimienne potoki.

Na terenie Gminy Lubaczów występują ponadto rzeki Świdnica, Smolinka i Papiernia.

W okresie wysokich wodostanów (podczas intensywnych opadów atmosferycznych i roztopów) wody Lubaczówki występują ze swoich koryt i zalewają najniżej położone fragmenty doliny: pomiędzy Lubaczowem a Osiedlem Mazury oraz Dąbkowem i Rudą Szczutkowską.

Według monitoringu prowadzonego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie w ostatnich latach rzeka Lubaczówka i jej dopływy były zakwalifikowane do III i IV klasy czystości. Klasyfikacji dokonano na podstawie:

- elementów biologicznych – oceniono jako umiarkowany,
- elementów fizykochemicznych – oceniono jako poniżej dobrego,
- substancji szczególnie szkodliwych – oceniono jako dobry.

Gmina Lubaczów jest kompleksowo zwodociągowana, co powoduje wzrost ilości wytwarzanych ścieków w gospodarstwach domowych. Obecnie Gmina jest na etapie rozbudowywania systemu kanalizacyjnego, w związku z tym tylko część tych terenów jest podłączona do kanalizacji. Pozostała część Gminy gromadzi ścieki w bezodpływowych zbiornikach, które następnie są wywożone indywidualnie. Bardzo często niestety są to nielegalne zrzuty ścieków do środowiska, przeważnie bezpośrednio do gleb i cieków wodnych (rzeki, potoki, rowy), które powoduje znaczne zwiększenie zagrożenia epidemiologicznego dla mieszkańców.

Wody podziemne

Na terenie Gminy warunki wodne związane są z poziomem wód czwartorzędowych. W zachodniej części Gminy Lubaczów znajduje się fragment czwartorzędowego zbiornika wód podziemnych, oznaczonego na mapie Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) w Polsce - Nr 428, określany potocznie

od największych miast znajdujących się w jego obrysie jako „Dolina Kopalna Biłgoraj – Lubaczów”. GZWP Nr 428 rozpoczyna się na południe od Frampola i ciągnie łukiem o długości około 85 km z północnego - zachodu na południowy - wschód. Za Lubaczowem zbiornik skręca w kierunku zachodnim, pozostawiając po północnej stronie miasto Oleszyce i wchodzi w kompleksy leśne koło wsi Sucha Wola. Zasoby dyspozycyjne wody zbiornika wynoszą 76 200 m³/dobę. Jego powierzchnia zajmuje obszar 290 km², natomiast powierzchnia ze strefą ochronną wynosi 489 km². Ochrona zasobów wodnych zbiornika nr 428 obejmuje wielkość jego strefy ochronnej oraz sposób zagospodarowania terenu w jego obrębie i stref ochronnych. Na terenie Gminy Lubaczów nie prowadzi się pomiarów jakości wód podziemnych.

Główne zagrożenia dla czystości wód stanowią:

- brak wystarczająco uporządkowanej i rozwiniętej gospodarki wodno – ściekowej,
- zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych ściekami,
- infiltrujące wody opadowe i roztopowe z terenów rolniczych, przemysłowych i komunikacyjnych,

3.1.6 Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne

Hałas

Wg ustawy „Prawo ochrony środowiska” hałas to dźwięki w przedziale częstotliwości od 16 Hz do 16 000 Hz. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 120 poz. 826).

Głównymi źródłami hałasu na terenie Gminy Lubaczów są: ruch komunikacyjny i przemysł (urządzenia i instalacje przemysłowe, przemysł wydobywczy).

Na terenie Lubaczowa nie występują bardzo duże zakłady przemysłowe mogące wytwarzać znaczne natężenia hałasu. Do najbardziej znaczących zakładów przemysłowych na tym terenie można zaliczyć:

- „Fabryka Maszyn Lubaczów” Sp. z o. o. (producent części i podzespołów do maszyn stosowanych w przemyśle budowlanym).
- „KSM-System” Sp. z o.o. (producent okien i drzwi).
- „SEKWOJA” S.J. (producent mebli sosnowych).
- „Kubiszyn” S.C. Zakład Stolarki Budowlanej (stolarka drzewiowa).
- „DREW MEBEL” - Henryk Nizierski (wyrób mebli z drewna).

Źródłem hałasu na terenach objętych rewitalizacją jest również hałas pochodzenia komunikacyjnego występujący wzdłuż głównych ciągów dróg. Dopuszczalne normy hałasu wynoszą:

- w nocy 50 dB,
- w dzień 60dB.

Na terenie Gminy nie prowadzono badań odnośnie poziomów hałasu komunikacyjnego. Przekroczenia norm hałasu mogą się na tym terenie odbywać na bardziej ruchliwych trasach (szczególnie w tzw. „godzinach szczytu”) na odcinku drogi nr 866 prowadzącej do przejścia granicznego w Budomierzu oraz na odcinku drogi nr 867 prowadzącej do Horyńca Zdroju i dalej do przejścia granicznego z Ukrainą. Pozostałe drogi Gminy są trasami mniej ruchliwymi, w związku z tym zakłada się, że przekroczenia norm tam nie występują lub są nieznaczne.

Na terenie Gminy znajdują się kopalnie, ich działalność wiąże się z dodatkowymi emisjami hałasu. Ze względu na skalę i intensywność wydobycia złóż można stwierdzić, że normy hałasu są tutaj regularnie przekraczane. Jednakże na terenach tych nie prowadzone są obecnie badania odnośnie wielkości emisji hałasu.

Głównymi zagrożeniami dla środowiska związanymi z hałasem są:

- postęp techniczny,
- wzrost ilości pojazdów na drodze,
- wzrost natężenia ruchu,
- rozwój przemysłu wydobywczego.

Promieniowanie elektromagnetyczne

Na terenie Gminy Lubaczów pola elektromagnetyczne pochodzenia sztucznego wywołane są m. in. przez telefony bezprzewodowe i komórkowe, anteny nadawcze radiostacji i TV, radary, linie elektroenergetyczne.

Badania monitoringowe i kontrolne pomiarów poziomów PEM w środowisku prowadzone są głównie w miejscowościach o wysokiej gęstości zaludnienia. Na terenie Gminy nie prowadzono tego typu badań. Biorąc pod uwagę najbliższą największą miejscowość o dużym zaludnieniu, a mianowicie miasto Lubaczów, gdzie nie stwierdzono przekroczeń poziomów PEM w środowisku, można stwierdzić, że na terenie Gminy takie przekroczenia również nie występują.

3.1.7 Ludność

Gmina Lubaczów zajmuje powierzchnię 203 km² i liczy 9 473 mieszkańców, w tym 4 708 kobiet i 4 765 mężczyzn (stan na koniec 2008 roku wg danych GUS). Gęstość zaludnienia wynosi 45 osób/km². Saldo migracji ogółem jest ujemne i w 2008 roku wynosiło -21 osób, przy czym główny wpływ ma tu niekorzystny bilans migracji zagranicznych.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Lubaczowie na koniec 2008 roku w Gminie Lubaczów odnotowano 795 osób bezrobotnych, z czego 367 stanowiły kobiety.

3.1.8 Zasoby naturalne

Lokalne zasoby surowców mineralnych i kopalin występujące na terenie Gminy to:

- Złoże gazu ziemnego występujące w południowej części terenu Gminy (przechodzące na teren gm. Wielkie Oczy) - tworzące Obszar Górniczy Gazu „Lubaczów -1”. Aktualnie eksploatowany obszar górniczy gazu „Lubaczów 1” obejmuje powierzchnię 2080 ha, co stanowi 10% obszaru Gminy.
- Złoże siarki rodzimej występujące w północno-wschodniej części Gminy, z nieczynną Kopalnią Siarki w Baszni Dolnej (aktualnie wygasła koncesja na wydobycie siarki, na terenie tym prowadzony jest proces rekultywacji). Złoże siarki rodzimej szacowane jest na około 150 mln ton. Powierzchnia obszaru wynosiła około 3675 ha, co stanowi około 20% powierzchni Gminy.
- Złoże ilów nadających się do produkcji ceramiki budowlanej w rejonie Baszni Górnej - tworzące Obszar Górniczy Ilów „Smolinka -1”.
- Ruda darniowa w rejonie miejscowości Ruda Szczutkowska i Ruda k. Baszni Dolnej (obecnie nieeksploatowana).

3.1.9 Zabytki i dobra materialne

Na terenie Gminy Lubaczów znajduje się szereg zabytków wpisanych do Wojewódzkiego Rejestru Konserwatora Zabytków. Wykaz zabytków nieruchomych Gminy Lubaczów według rejestru Krajowego Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków, stan na 30 czerwca 2009 roku przedstawia się następująco:

- **Basznia Dolna**
 - cmentarz greko-kat., 2 poł. XIX, nr rej.: A-363 z 23.06.1994 r.,

- zagroda nr 100, 2 poł. XIX, nr rej.: A-785 z 1.10.1974 r. (budynek mieszkalno-gospodarczy, drewniany, stajnia drewniana).
- **Huta Kryształowa**
 - gorzelnia, pocz. XX, nr rej.: A-816 z 28.09.1995 r.
- **Krowica Sama**
 - cerkiew greko-kat. p.w. św. Michała, drewniana, 1870 r., nr rej.: A-355 z 21.05.1990 r.,
 - cmentarz greko-kat., ob. komunalny, XIX-XX, nr rej.: A-383 z 13.07.1994 r. oraz A-385 z 13.07.1994 r.
- **Lisie Jamy**
 - cmentarz epidemiczny, 1918 r., nr rej.: A-338 z 21.06.1994 r.
- **Opaka**
 - cerkiew greko-kat., XVII, 1890 r., nr rej.: A-315 z 29.11.1989 r.,
 - dzwonnica, nr rej.: j.w.,
 - cmentarz, nr rej.: j.w.
- **Podlesie**
 - cmentarz ewangelicki, 1 poł. XIX, nr rej.: A-389 z 17.06.1994 r.,
 - dawna plebania ewangelicka, 1856 r., nr rej.: A-341 z 18.03.2009 r.
- **Szczutków**
 - cerkiew greko-kat., p.w. św. Dymitra, ob. kościół rzym.-kat. fil. p.w. św. Wawrzynca, drewniany, 1904 r., nr rej.: A-275 z 2.06.2008 r.,
 - dzwonnica, drewniana, nr rej.: j.w.,
 - cmentarz greko-kat., ob. komunalny (część stara - południowa i wsch.), poł. XIX, nr rej.: A-366 z 24.06.1994 r.
- **Załuże**
 - cmentarz komunalny (część wsch.), poł. XIX, nr rej.: A-672 z 13.06.1994 r.

Cześć zabytków jest w niezadowalającym stanie, a proces ich degradacji postępuje. Gmina od wielu lat realizuje program rewitalizacji zabytków, polegający na zabezpieczaniu środków budżetowych i pozabudżetowych na remont i modernizację tych obiektów, w celu przywrócenia im właściwych funkcji użytkowych i historycznych.

3.2 Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji LPR, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie

Celem głównym Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lubaczów jest rozwój gospodarczy i społeczny Gminy oraz wzrost estetyki funkcjonalnej przestrzeni publicznej, szczególnie służącej podniesieniu atrakcyjności dla ruchu turystycznego.

We wcześniejszych podrozdziałach szeroko opisano aktualny stan środowiska wraz z określeniem problemów jego poszczególnych komponentów. Mając na uwadze powyższe opisy stanu środowiska oraz założenia realizacji LPR stwierdza się, iż z punktu widzenia realizacji ustaleń LPR głównym problemem w tym zakresie jest niski stopień skanalizowania Gminy i wiążące się z tym nielegalne rzuty ścieków do gruntu i do gleby oraz niezadowalający stan infrastruktury drogowej wpływającej na zwiększoną emisję spalin samochodowych, a także postępująca degradacja obiektów zabytkowych.

Założenia LPR częściowo ukierunkowane są na likwidację w/w problemów poprzez realizację konkretnych zadań. Programem rewitalizacji objęte są głównie zdegradowane obiekty i obszary, niektóre o wysokich wartościach kulturowych.

W związku z tym, że założenia Programu mają na celu poprawę estetyczną, wizualną i kształtowanie ładu przestrzennego Gminy Lubaczów, przyczynią się do poprawy jakości środowiska.

3.3 Ocena stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

W niniejszym opracowaniu obszarem objętym przewidywanym znaczącym oddziaływaniem jest obszar rewitalizacji. Zasięg terytorialny obszaru rewitalizowanego obejmuje teren Gminy Lubaczów, położonej na wschodnim krańcu Polski, przy granicy z Ukrainą, w województwie podkarpackim, powiecie lubaczowskim. Zaplanowane w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji działania obejmują spójny obszar zlokalizowany we wschodniej i centralnej części Gminy.

W rozdziałach od 3.1.1 do 3.1.10 niniejszego opracowania opisano aktualny stan środowiska na terenie Gminy Lubaczów. Na podstawie tego opisu, można stwierdzić, że na obszarze objętym przewidywanym znaczącym oddziaływaniem występują następujące problemy środowiskowe:

- emisja niska pochodząca z lokalnych kotłowni i indywidualnych palenisk,
- „dzikie” wysypiska śmieci,
- nieuregulowana gospodarka wodno – ściekowa powodująca zanieczyszczenia gleb i wód,
- miejscami niezadowalający stan czystości rzeki Lubaczówki – IV klasa,
- postępująca degradacja obiektów zabytkowych.

Pozostałe nie wymienione aspekty środowiska są zadowalającej jakości.

3.4 Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji celów zawartych w projekcie LPR

Rewitalizacja jest procesem przemian, których oddziaływanie odczuwalne jest w obszarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym Gminy.

Zaplanowane w Programie działania ukierunkowane są na rozwój trzech sektorów:

- **Przestrzennego** – efektem tych działań poprzez inwestycje w rozbudowę infrastruktury turystycznej będzie polepszenie estetyki miejscowości Gminy Lubaczów, co mieć będzie ogromne znaczenie dla poprawy wizerunku Lubaczowa w oczach turystów i mieszkańców, a także bezpośrednio wpłynie na wzrost atrakcyjności turystycznej Gminy.
- **Gospodarczego** - realizacja projektu w tym dziale wpłynie na pobudzenie wzrostu społeczno – gospodarczego. Powstaną nowe przedsiębiorstwa oraz nowe miejsca pracy. Jest to bardzo ważny aspekt dla rozwoju Gminy i regionu, a tym samym dla zrównoważonego rozwoju województwa podkarpackiego. W tym celu musi nastąpić między innymi wykreowanie rozpoznawalnego produktu turystycznego, który pozwoliłby na rozwój przedsiębiorczości w sektorze okołoturystycznym.
- **Spolecznego** – realizacja przedsięwzięć w tym sektorze wpłynie na aktywizację mieszkańców oraz ułatwi im rewitalizację społeczną. Umożliwi przyjemne spędzanie czasu wolnego nie tylko mieszkańcom, ale również osobom podróżującym. Realizacja działań w sferze przestrzeni i gospodarki wpłynie bezpośrednio na wzrost poziomu zadowolenia mieszkańców i turystów, natomiast konkretne działania społeczne dotyczyć będą rozwoju zasobów ludzkich, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, patologiom i bezrobociu oraz aktywizacji środowisk dziecięcych i młodzieżowych.

Wyznaczenie zadań do realizacji w tych strefach Gminy Lubaczów związane jest z dążeniem do rozwoju (dzięki realizacji zadań zawartych w Lokalnym Programie Rewitalizacji) dwóch obszarów: turystycznego i inwestycyjnego.

Inwestycje w obszarze turystycznym mają służyć rozwojowi społeczno – gospodarczemu Gminy Lubaczów. Rozwój turystyki przyczyni się w nieodległej perspektywie do poprawy warunków życia mieszkańców obszarów zdegradowanych, zagrożonych wykluczeniem społecznym, dotkniętych bezrobociem, ubóstwem i patologiami społecznymi. Wzrost liczby turystów odwiedzających Gminę Lubaczów pośrednio może wpłynąć na zwiększenie dochodów płynących z turystyki. Realizacja projektów w znacznym stopniu zniweluje różnice pomiędzy małymi, a dużymi aglomeracjami w zakresie dostępności do podstawowej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej poprzez rozwój aktywnych form wypoczynku. Przyczyni się to do wyrównania szans rozwojowych wsi w porównaniu z obszarami miejskimi oraz zapewni zrównoważony rozwój społeczno – gospodarczy regionu.

W projekcie Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lubaczów określono problemy jakie dotyczą przestrzeń infrastrukturalną, społeczną i gospodarczą. W dziedzinach infrastruktury technicznej, gospodarczej, jak i społecznej wskazane problemy są pośrednio bądź bezpośrednio powiązane z problemami środowiska naturalnego, na terenie objętym rewitalizacją. Eliminacja tych kwestii przyczyni się od razu bądź w dalszym czasie do poprawy jakości stanu środowiska. Problemy te to m.in.:

- Niedostateczny poziom infrastruktury technicznej.
- Zły stan techniczny dróg.
- Niski poziom atrakcyjności przestrzeni publicznej dla potrzeb mieszkańców i turystów.
- Brak zagospodarowania terenów przyrodniczych atrakcyjnych turystycznie.
- Zły stan techniczny istniejących obiektów dziedzictwa kulturowego.
- Spadek liczby ludności na terenie Gminy.

Zadaniem rewitalizacji jest eliminacja w/w problemów dotyczących Gminę Lubaczów. Kompleksowe inwestycje przyniosą dużą opłacalność, gdyż gwarantują wysokie walory lokalizacyjne. Zmieniają one pozytywnie większy obszar w stosunkowo krótkim czasie.

Konieczność rewitalizacji Gminy Lubaczów wynika z potrzeb mieszkańców, a także istniejącego deficytu prac remontowych i związanego z nim wysokiego stopnia degradacji starej zabudowy, między innymi w postaci zaawansowanego zużycia

technicznego i zestarzenia funkcjonalnego obiektów i infrastruktury. Zadaniem rewitalizacji jest poprawa estetyki przestrzeni, podniesienie atrakcyjności Gminy, wykreowanie miejsca atrakcyjnego do zamieszkania, stworzenie mechanizmu zachęt do inwestowania w nowe i istniejące w otoczeniu obiekty oraz przyciągnięcie mieszkańców poszczególnych miejscowości Gminy i okolic do spędzania tu wolnego czasu, co w dłuższej perspektywie przyczyni się do dyfuzji zainicjowanych procesów na tereny przyległe. Działania związane z rewitalizacją przyczynią się do ożywienia ruchu turystycznego w Gminie Lubaczów, co tym samym wpłynie na wzrost gospodarczego regionu.

Realizacja zadań w sferze przestrzennej i gospodarczej Gminy przyczyni się do pozytywnego wpływu na sferę społeczną. Polepszą się warunki bytowe mieszkańców, zwiększy się ich zadowolenie z Gminy, którą zamieszkują. Zadbane i atrakcyjne miejscowości Gminy oraz estetyka krajobrazu wpłynie korzystnie na warunki dla rozwoju turystyki na danym obszarze. Większa liczba turystów będzie się wiązać ze wzrostem dochodów, co przełoży się na rozwój przedsiębiorczości, powstawania nowych miejsc pracy i zmniejszenia bezrobocia.

Brak realizacji Programu spowoduje pogorszenie atrakcyjności Gminy, bądź zatrzymanie się w najlepszym przypadku na aktualnym poziomie. Nie zrealizowanie zadań może przyczynić się do pogorszenia stanu środowiska. Brak wykonania zadań z zakresu infrastruktury drogowej spowoduje nie tylko skutki środowiskowe związane ze zwiększoną emisją spalin i hałasem, ale także przyczyni się do obniżenia komfortu życia mieszkańców Gminy i ich bezpieczeństwa. Brak remontów i renowacji obiektów i terenów zabytkowych będzie prowadziło do ich pogłębiającej się degradacji, co w konsekwencji spowoduje spadek ich atrakcyjności turystycznej. Brak remontów i modernizacji budynków przyczyni się do pogorszenia wizerunku Gminy i lokalnego krajobrazu. Niewyremontowane obiekty będą szpecić przestrzeń Gminy.

W związku z powyższym stwierdza się, że brak realizacji zadań Programu w sektorze infrastrukturalno – przestrzennym może przyczynić się do:

- Pogorszenia lokalnego krajobrazu Gminy.
- Degradacji zabytkowych obiektów lub zatrzymanie się w najlepszym przypadku na aktualnym poziomie.
- Zwiększenie emisji do atmosfery.
- Zwiększenie się poziomu hałasu w Gminie.
- Zmniejszenia bezpieczeństwa mieszkańców Gminy.

Zaniechanie realizacji działań nakierowanych na rozwój gospodarczy może spowodować pogorszenie się sytuacji gospodarczej w Gminie Lubaczów, a mianowicie zmniejszenie się jej atrakcyjności dla inwestorów i brak powstawania nowych firm, czego konsekwencją będzie wzrost bezrobocia, co z kolei przyczyni się do pogorszenia jakości życia mieszkańców. Brak potencjalnych inwestorów i zmniejszenie ilości powstawania firm sprawi, że przychody Gminy będą się sukcesywnie zmniejszać, a w dalszej konsekwencji może to spowodować brak pieniędzy na inwestycje.

W sektorze społecznym brak realizacji działań może przyczynić się do dalszego pogłębiania się różnic i podziałów społeczności, wzrostu poziomu patologii społecznych. Zaniechanie realizacji zaproponowanych działań odnoszących się bezpośrednio do ludności może doprowadzić do ogólnego pogorszenia się stanu środowiska przyrodniczego. Bowiem wśród społeczeństw uboższych, gorzej wykształconych powszechnie akceptowane są postawy antyekologiczne, a brak perspektyw na polepszenie lub zmianę sytuacji będzie tylko pogłębiał patologiczne zachowania.

Realizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji będzie miała pozytywne oddziaływanie na sferę przestrzenną, gospodarczą oraz społeczną Gminy Lubaczów.

Wszelkie przemiany zdefiniowane w Lokalnym Programie Rewitalizacji niosą za sobą pozytywny efekt w postaci przezwyciężenia takich negatywnych zjawisk jak: degradacja obszaru Gminy Lubaczów, pogorszenie jakości środowiska, problem bezrobocia czy brak nowych inwestorów. Działania przedstawione w Programie są ze sobą ściśle powiązane i w pełni komplementarne. Dotyczą określonego obszaru i jedno zadanie pociąga za sobą drugie, co w konsekwencji daje pożądany efekt skumulowanych inwestycji, które doprowadzą do odnowy Gminy.

Podsumowując należy stwierdzić, że korzystnym z punktu widzenia środowiska przyrodniczego i zdrowia ludzi jest wariant doprowadzenia do realizacji celów zapisanych w LPR. Realizacja celów Programu doprowadzi do ogólnej poprawy stanu środowiska przyrodniczego, zdrowia i jakości życia mieszkańców Gminy Lubaczów, w związku z czym jest ona konieczna.

4 CHARAKTERYSTYKA I OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO ZWIĄZANYCH Z REALIZACJĄ LPR

4.1 Wpływ realizacji projektu na środowisko, w tym obszary chronione

4.1.1 Różnorodność biologiczna, roślinność, zwierzęta, w tym obszary chronione

Na niewielkim obszarze Gminy znajdują się formy ochrony przyrody wynikające z ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2004 r. Nr 92, poz. 880) z późniejszymi zmianami, gdyż Gmina Lubaczów położona jest w pobliżu Roztoczańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, uzdrowiska Horyniec i nieco dalej leżącego Południoworoztoczańskiego Parku Krajobrazowego. Przewiduje się, że żadne z zadań planowanych w ramach Programu nie będzie znajdować się na w/w terenach, w związku z tym nie wpłynie na te obszary.

Niewielki fragment Gminy znajduje się w obrębie specjalnego obszaru ochrony siedlisk „Horyniec”. Jednakże teren rewitalizowany oraz wszystkie planowane w ramach Programu działania znajdują się poza w/w terenem chronionym. W związku z tym nie wpłyną na zaburzenie populacji gatunków chronionych obejmujących spadek liczebności lub zagęszczenia, zmniejszenie zasięgu występowania gatunku, pogorszenie funkcjonowania populacji i jego jakości czy zmniejszenie powierzchni siedliska gatunku. Realizacja zadań w ramach Programu nie wpłynie również na pogorszenie się stanu chronionych siedlisk przyrodniczych poprzez fizyczną degradację, zmniejszenie powierzchni czy zmianę cech charakterystycznych siedliska. Działania Programu nie spowodują pogorszenia stanu gatunków znajdujących się na tym obszarze oraz pogorszenia szans osiągnięcia, przywrócenia właściwego stanu ochrony siedlisk w przyszłości.

W ramach Programu planuje się działania, które będą się wiązać z ingerencją w bioróżnorodność. Część działań naruszy ją tylko w czasie realizacji LPRu, część przyczyni się do jej całkowitego zaniku w miejscu realizacji zadania. Realizacja niektórych zadań w ramach LPR może chwilowo na etapie realizacji wpłynąć na bioróżnorodność (przebudowa szlaku komunikacyjnego, modernizacja budynków mieszkalnych) jednakże po wykonaniu działań teren zostanie przywrócony do stanu pierwotnego. W związku z tym

na etapie realizacji zadań LPR działania nie wpłyną na bioróżnorodność. Większość zadań wiążących się z wybudowaniem obiektów przyczyni się do zaniku w miejscu realizacji zadania powierzchni biologicznie czynnej i bioróżnorodności. W przypadku tych zadań będzie to oddziaływanie miejscowe o niewielkim zasięgu i będzie się odbywać na terenach, gdzie obecnie bioróżnorodność jest bardzo uboga. W przypadku części zadań dotyczących budowy obiektów, zostanie zerwana żyzna warstwa humusu, jednakże będzie ona wywieziona w inne miejsce, wskazane przez Gminę. W ramach kompensacji zadań przyczyniających się do zaniku powierzchni biologicznie czynnej zostanie urządzona i nasadzona nowa zieleń, krzewy i drzewa, wokół tych obiektów.

Jedno z zadań będzie się wiązało z budową zbiornika wodnego. Działanie to przyczyni się do powstania na tym terenie nowych ekosystemów, szczególnie będzie sprzyjać rozwojowi gatunków ptaków i roślin wodnolubnych oraz ryb. Zadanie to wpłynie pozytywnie na bioróżnorodność oraz niektóre gatunki roślin i zwierząt.

Przedsięwzięcia planowane do realizacji w ramach LPR powiązane są z elementami środowiska w zakresie ingerencji w istniejącą zieleń urządzoną i nieurządzoną. Niektóre zadania mogą się wiązać z usuwaniem krzewów i drzew. W przypadku konieczności usunięcia drzew należy uzyskać zgodę Wójta Gminy lub Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody.

W ramach jednego z zadań Programu planuje się konserwację zabytkowego drzewostanu, podjęcie takich zabiegów przyczyni się do ochrony roślinności, a także wpłynie na stan ich zdrowia i przyczyni się do wydłużenia ich żywotności.

Większość zadań z zakresu programu ma na celu uatrakcyjnienie gminy i wzrostu poziomu turystyki na jej terenie. Rozwój turystyki niesie za sobą zarówno pozytywne, jak i negatywne aspekty. Do negatywnych zalicza się rozwój infrastruktury turystycznej, która przyczynia się do zmniejszenia powierzchni obszarów naturalnych będących siedliskami roślin i zwierząt. Ponadto wzrasta zanieczyszczenie powietrza (głównie ze względu na emisję spalin samochodowych), zanieczyszczenie wód (ścieki pochodzące z obiektów turystycznych) oraz poziom hałasu. W przypadku niniejszego programu takie skutki mogą przynieść zadania: budowa obiektów i urządzeń charakterystycznego rzemiosła wraz z niezbędną infrastrukturą, budowa punktu widokowego, stworzenie produktu turystycznego, budowa infrastruktury rekreacyjnej. Do pozytywnych aspektów rozwoju turystyki zaliczyć można natomiast wszelkie działania mające na celu ochronę środowiska. Zalicza się do nich poprawia się estetykę krajobrazu poprzez remonty obiektów, nawierzchni dróg, konserwację zabytkowych obiektów i drzewostanu.

Planowane działania inwestycyjne nie przyczynią się w zauważalny i znaczny sposób do zmiany warunków bytowania gatunków roślin i zwierząt, w związku z tym przedsięwzięcia planowane do realizacji w ramach LPR w Gminie Lubaczów nie wpłyną na zwierzęta i ptactwo na obszarze objętym rewitalizacją.

4.1.2 Klimat

Realizacja zadań w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji nie wiąże się ze znaczącą dodatkową emisją gazów bądź pyłów do atmosfery, które mogą przyczynić się do zmiany panującego klimatu.

W ramach Programu planuje się przebudowę szlaku komunikacyjnego. Realizacja tego zadania może pośrednio wpłynąć pozytywnie na klimat lokalny z tego względu, iż może przyczynić się do upłynnienia ruchu na ulicach i zmniejszenia w związku z tym emisji spalin. Również zadanie polegające na modernizacji wielorodzinnych budynków mieszkalnych może przyczynić się w niewielkim stopniu do poprawy klimatu. W ramach tego zadania zostaną wykonane takie prace, które przyczynią się do ograniczenia zapotrzebowania na ciepło w mieszkaniach. Mniejsze zapotrzebowanie na ciepło wiąże się mniejszym spalaniem opału w elektrowniach grzewczych, a co za tym idzie zmniejszą się emisje gazów i pyłów do atmosfery, powodujące zmiany panującego klimatu. Taka sytuacja wpłynie pozytywnie na klimat.

Poprzez realizację poszczególnych zadań programu nastąpi rozwój turystyki na terenie gminy. Taka sytuacja będzie się wiązać ze zwiększonym ruchem samochodów, co będzie powodować wzrost emisji spalin. Rozwój ruchu samochodowego nie będzie sprzyjać lokalnemu klimatowi, jednakże ze względu na rodzaj podejmowanych zadań można stwierdzić, że rozwój turystyki nie będzie, aż tak znaczący aby stał się przyczyną zmiany charakteru lokalnego klimatu.

Pozostałe z zadań Programu zasadniczo nie wpłyną na zmiany panującego klimatu.

4.1.3 Krajobraz

Gmina Lubaczów jest obszarem typowo wiejskim, z charakterystycznym krajobrazem wiejskim tj. między zurbanizowanymi terenami przeplatają się tereny łąkowe, orne oraz leśne.

W ramach projektu LPR wszystkie planowane działania wpłyną w mniejszym bądź większym stopniu na krajobraz, wpływ tych zadań obrazuje tabela 1.

Tabela 1. Wpływ zadań LPR na krajobraz

Planowane zadanie w ramach LPR	Wpływ/ Oczekiwany rezultat
Przejęcie terenów przemysłowych po byłej Kopalni Siarki „Basznia” w Baszni Górnej .	Realizacja tego zadania wpłynie pozytywnie na istniejący krajobraz, ponieważ zdegradowanemu dotychczas terenowi po byłej kopalni siarki przywrócony zostanie naturalny charakter. Budowa miejsc parkingowych wprowadzi na tym terenie ład i porządek, a nie wpłynie na trwałe zniekształcenia krajobrazu.
Budowa „Kresowej Osady” wraz z niezbędną infrastrukturą oraz zakupem i renowacją obiektów, urzędzeń i wyposażenia charakterystycznego dla rzemiosła podlubaczowskiej wsi	W ramach tego zadania powstaną obiekty i urządzenia w stylu wiejskim. Tego typu obiekt będzie harmonizował się z krajobrazem wsi. Powstaną drewniane obiekty oddające charakter starej, ówczesnej wsi. Taka budowla będzie dopasowana do stylu zabudowy wiejskiej. Zadanie to wpłynie pozytywnie na krajobraz. Budowa niezbędnej infrastruktury towarzyszącej, czyli ławek, lamp, koszy na śmieci itp. nie są budową przyczyniającą się do trwałych zniekształceń krajobrazu, wręcz przeciwnie spowoduje, że na tym terenie zapanuje ład i porządek. Wybudowanie takiej infrastruktury jest niezbędne przy uruchamianiu miejsca dla turystów.
Adaptacja budynku i otoczenia byłej szkoły podstawowej w Baszni Górnej na cele promocji produktów regionalnych i tradycyjnych wraz z zakupem wyposażenia	Zadanie to nie wpłynie w żaden sposób na krajobraz, gdyż prace będą się odbywać w większości wewnątrz istniejącego obiektu. Na zewnątrz obiektu będą się odbywać tylko nieznaczne przekształcenia np. wymiana okien itp.
Renowacja zabytkowego cmentarza w Podlesiu.	Zadanie to wpłynie pozytywnie na krajobraz. Odrestaurowany zabytkowy cmentarz będzie lepiej komponował się z otaczającym go krajobrazem.
Remont szlaków komunikacyjnych łączących elementy infrastruktury obszaru rewitalizowanego	Realizacja tego zadania wpłynie pozytywnie na krajobraz. W ramach działania powstanie nowa nawierzchnia drogi wraz z wykończeniem tj. poboczem. Obecnie nawierzchnia jest bardzo zniszczona, występuje wiele ubytków i pęknięć. Wykonanie nowej nawierzchni z elementami wykończeniowymi sprawi, że droga zyska nowy lepszy wizerunek. Prace te wprowadzą ład i sprawią, że estetycznie nowa nawierzchnia będzie lepiej komponować się z otoczeniem.
Stworzenie produktu turystycznego Festiwal Kultur i Kresowego jadła wraz z rekonstrukcją Bitwy pod	Zadanie to nie wpłynie w żaden sposób na zmianę istniejącego krajobrazu.

<p>Niemierowem króla Jana III Sobieskiego</p>	
<p>Stworzenie spójnego systemu informacji zewnętrznej – tablice informacyjne, oznakowanie dróg, materiały drukowane.</p>	<p>Zadanie to nie wpłynie w żaden sposób na zmianę istniejącego krajobrazu.</p>
<p>Przedsięwzięcia promujące obszar i obiekty rewitalizowane.</p>	<p>Zadanie to nie wpłynie w żaden sposób na zmianę istniejącego krajobrazu.</p>
<p>Redukowanie zjawiska wykluczenia społecznego i zawodowego poprzez aktywizację społeczności na obszarach zdegradowanych Gminy Lubaczów.</p>	<p>Działanie to może pośrednio mieć pozytywne skutki dla krajobrazu. Podjęcie takich działań spowoduje, że zmniejszy się ilość aktów wandalizmu i dewastacji terenu powodujących zniszczenie w krajobrazie (dokonywanych głównie przez grupy ludzi wykluczonych społecznie).</p>
<p>Restauracja budynku dawnej gorzelnii w Hucie Kryształowej dla realizacji zadań z dziedziny kultury i sztuki</p>	<p>Zadanie to wpłynie pozytywnie na krajobraz. Odrestaurowany z zewnątrz obiekt będzie lepiej komponował się z otaczającym krajobrazem.</p>
<p>Budowa zbiornika wodnego w Borowej Górze</p>	<p>Budowa zbiornika wodnego wpłynie neutralnie na krajobraz. Działanie to przyczyni się trwałego zniekształcenia krajobrazu. Obecny teren zostanie całkowicie zmieniony. Jednakże zniekształcenie to nie zaburzy dysharmonii otoczenia. Obecnie teren ten stanowią użytki rolne, po wykonaniu zadania znajdzie się tam zbiornik wodny. Takie działanie zmieni krajobraz, jednakże będzie się w pełni komponować z otoczeniem. Powierzchnia lustra wody podniesie walory krajobrazowe okolicy.</p>
<p>Budowa infrastruktury rekreacyjnej i innej towarzyszącej zbiornikowi</p>	<p>Zadanie to wpłynie neutralnie na krajobraz. Działanie to może powodować zmiany w lokalnym otoczeniu. Trudno jest obecnie ocenić w jakim stopniu zadanie to wpłynie na zmianę otoczenia w związku z tym, iż nie są znane jeszcze szczegółowe rozwiązania architektoniczne. Jednakże biorąc pod uwagę, że ma to być infrastruktura towarzysząca zbiornikowi, czyli: ciągi pieszo –rowerowe, ławeczki, lampy itp. można stwierdzić, że zmiana ta nie wpłynie znacząco na zmiany krajobrazu, wręcz przeciwnie spowoduje, że teren wokół zbiornika zostanie odpowiednio zagospodarowanych, dzięki czemu będzie tam ład i porządek.</p>
<p>Renowacja zabytkowej alei w Hucie Kryształowej wraz z budową punktu widokowego</p>	<p>Realizacja tego zadania wpłynie pozytywnie na krajobraz. Poprawa wizualna zabytkowej alei dojazdowych wiąże się z poprawą lokalnego krajobrazu. Park i aleje dojazdowe są wizytówką Gminy (szczególnie Huty Kryształowej), miejscem gdzie licznie przychodzą mieszkańcy i turyści, ważne zatem jest aby były zadbane. Odrestaurowane zabytkowe aleje poprawią lokalny krajobraz zarówno wsi, jak i całej Gminy. Budowa punktu widokowego wpłynie neutralnie na</p>

	krajobraz. Nie planuje się znaczącej ingerencji w środowisko.
Modernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych na osiedlu w Hucie Kryształowej	Zadania to wpłynie pozytywnie na krajobraz. W ramach tego działania zostaną wykonane elewacje budynków mieszkalnych, co wpłynie pozytywnie na krajobraz miejscowości, jak i całej Gminy. Odremontowane obiekty będą lepiej się komponować z otaczającym krajobrazem, zniszczona elewacja nie będzie już szpecić miejscowości. Modernizacja budynków sprawi, że obszar miejscowości i gminy stanie się bardziej atrakcyjny.

Jednym z głównych celów programu jest poprawa wizerunku i estetyki w gminie Lubaczów, biorąc pod uwagę powyższe rozważania stwierdza się, że większość realizowanych w ramach LPR zadań wpłynie pozytywnie na krajobraz i przyczyni się do poprawy wizerunku i estetyki przestrzeni w Gminie Lubaczów.

4.1.4 Powierzchnia ziemi

Żadne z zaplanowanych w ramach Programu zadań nie będzie się wiązało podczas eksploatacji z dodatkowymi emisjami substancji mogących powodować pogorszenie się jakości gruntów przeznaczonych do działalności rolniczej.

W ramach LPR planuje się takie zadanie, które wpłynie pozytywnie na środowisko gruntowe, a mianowicie przebudowa szlaków komunikacyjnych. Realizacja tego zadania przyczyni się do ograniczenia emisji spalin samochodowych, które powodują zanieczyszczenie atmosfery gazami i pyłami, gdyż po dobrych nawierzchniach samochody poruszają się sprawniej, emitując przy tym znacznie mniej spalin. Gazowe zanieczyszczenia powietrza docierają do szaty roślinnej, gleb i wód w postaci kwaśnego deszczu oraz tzw. suchego opadu, powodując ich zakwaszenie. Kwaśny odczyn gleb przyspiesza ich zubożenie. Ponadto wzdłuż ciągów ulicznych gleby są bardzo zanieczyszczone związkami metali. Sytuacja taka ograniczy emisję spalin i zniweluje zanieczyszczenia gleb metalami, co wpłynie pozytywnie na jakość gleb w tych miejscach.

Zadanie polegające na budowie zbiornika wodnego, który będzie pełnił funkcje retencyjno – rekreacyjną będzie powodować zmianę rzeźby terenu, a także może przyczynić się do odwodnienia terenów sąsiadujących. Taka sytuacja może wpłynąć negatywnie na powierzchnię ziemi terenów suchych i średnio wilgotnych. Jednakże większość terenów sąsiednich to tereny podmokłe, w związku z tym sytuacja taka wpłynie korzystnie na te grunty.

Realizacja zadań ujętych w LPR może wiązać się ze zwiększoną ilością wytwarzania odpadów, szczególnie podczas prac remontowo – budowlanych.

Przewiduje się realizować działania tak, aby w jak największym stopniu ograniczyć wytwarzanie odpadów w czasie trwania prac remontowo- budowlanych, do działań tych zalicza się:

- racjonalne gospodarowanie materiałem budowlanym;
- prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy;
- właściwe zarządzanie realizacją prac, zgodnie z harmonogramem;
- segregacja śmieci powstających na terenie budowy.

Powstałe odpady będą odpowiednio zagospodarowywane i segregowane zgodnie z zaleceniami ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005 r. Nr 236 poz. 2008) oraz ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2007 r. Nr 39 poz. 251 z póź. zm.).

Realizacja zadań Programu, które ukierunkowane są na rozwój turystyki mogą stać się przyczyną wytwarzania większej ilości odpadów przez turystów, w związku z tym wszystkie zagospodarowywane tereny będą odpowiednio zabezpieczone przed zanieczyszczeniem odpadami, poprzez montaż koszu na śmieci i regularne ich opróżnianie.

W Programie nie planuje się takich zadań, które wiązałyby się z wytwarzaniem i wprowadzaniem szkodliwych substancji, ścieków do gleby, mogących wpłynąć na jakość gruntu. Powstały w ramach projektu parking będzie posiadał powierzchnię mniejszą niż 0,1 ha, w związku z tym spływające z jego terenu wody opadowe nie będą wymagały oczyszczenia. W/w zadania przewidziane do realizacji w ramach LPR wprowadzą ład i estetykę oraz uporządkują źle zagospodarowane tereny.

4.1.5 Środowisko wodne

Żadne z planowanych zadań w ramach LPR nie znajduje się w pobliżu ani bliskim sąsiedztwie GZWP, ujęć wody i ich stref ochronnych.

Jedno z zadań w ramach Programu, a mianowicie budowa zbiornika wodnego może wpłynąć na stan wód gruntowych na terenach sąsiednich. Realizacja tej inwestycji spowoduje wytworzenie leja depresyjnego, gdzie wody z terenów sąsiednich będą spływać do zbiornika. Jednakże biorąc pod uwagę typ terenu na jakim palni uje się wykonanie zadania – tereny podmokłe (wysoki stan wód gruntowych) – można stwierdzić, że budowa

zbiornika wpłynie pozytywnie na te tereny, gdyż zabierze nadmiar wody. Odwodnione tereny będzie łatwiej użytkować rolniczo. Budowa zbiornika wodnego nie wpłynie na jakość wód podziemnych i powierzchniowych.

Pozostałe z zadań zasadniczo nie wpłynie na stan wód powierzchniowych i gruntowych.

Realizacja zadań LPR nie wiąże się z dodatkowym wytwarzaniem i wprowadzaniem zanieczyszczeń do wód i gruntu, które mogłyby pogorszyć stan czystości cieków naturalnych i wód podziemnych. Wszystkie wytwarzane ścieki i odpady będą w odpowiedni sposób zagospodarowywane zarówno na etapie realizacji, jak i eksploatacji.

4.1.6 Emisje do atmosfery

W ramach LPR nie przewiduje się zadań, które swoim funkcjonowaniem będą emitować substancje do środowiska mogące pogorszyć jego jakość, a także takich, które przekraczałyby dopuszczalne normy i poziomy określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 3 marca 2008 roku w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. Nr 47 poz. 281).

W ramach LPR planuje się zadania, które wpłyną pozytywnie na atmosferę. Działania te to: „Przebudowa szlaków komunikacyjnych łączących elementy infrastruktury obszaru rewitalizowanego pomiędzy Basznią Górną a Hutą Kryształową” oraz „Modernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych w Hucie Kryształowej”. Przebudowa drogi przyczyni się do zmniejszenia emisji spalin samochodowych, gdyż po wyremontowanych, odpowiedniej jakości nawierzchniach pojazdy poruszają się szybciej, w związku z tym emitują mniej spalin przedostających się do atmosfery. Zadanie polegające na modernizacji wielorodzinnych budynków mieszkalnych również wpłynie pozytywnie na atmosferę. Będzie to związane z tym, iż dzięki modernizacji spadnie zapotrzebowanie na ciepło w lokalach tych budynków. Mniejsze zapotrzebowanie na ciepło spowoduje, że w lokalnych elektrowniach ciepłych nie będzie konieczności wytwarzania tyle ciepła, co spowoduje mniejsze spalanie materiału grzewczego i w konsekwencji przyczyni się do ograniczenia emisji dymów do atmosfery. Realizacja tych zadań wpłynie pozytywnie na powietrze.

Pozostałe z planowanych działań nie będą oddziaływać na atmosferę.

4.1.7 Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne

W ramach Programu planuje się takie zadania, które pośrednio przyczynią się do zmniejszenia emisji hałasu. Wiązą się one przede wszystkim z działaniem z zakresu przebudowy nawierzchni ulicy. Wykonanie tego zadania przyczyni się do zmniejszenia emisji hałasu w obrębie obszaru rewitalizowanego. Hałas drogowy powstaje w wyniku poruszania się pojazdów (odgłosy pracy silnika, układu wydechowego i napędowego) na styku opony z nawierzchnią drogową. Podstawowymi właściwościami nawierzchni, mającymi największy wpływ na zmniejszenie hałasu, są szorstkość, wielkość ziaren kruszywa i zawartość wolnych przestrzeni. Zastosowanie odpowiedniego rodzaju nawierzchni i zapewnienie równości drogi może powodować zmniejszenie poziomu emisji hałasu aż o 5 dB w porównaniu z typowymi nawierzchniami drogowymi. W związku z tym poprawa równości oraz jakości nawierzchni drogi przyczyni się do zmniejszenia emisji hałasu.

Większość z zaplanowanych w ramach Programu zadań nie będzie się wiązała z dodatkowymi emisjami hałasu do środowiska.

Dodatkowym źródłem hałasu mogą być prace remontowo – budowlane, występujące tylko w obrębie prowadzonych robót. Mogą one przejściowo oddziaływać na środowisko, jednakże będzie to oddziaływanie krótkotrwałe i odwracalne, występujące tylko w porze dziennej.

W zadaniach przewidzianych do realizacji w ramach LPR dla Gminy Lubaczów nie przewiduje się żadnych działań, które będą powodować promieniowanie elektromagnetyczne (nie będą montowane linie wysokiego napięcia, stacje transformatorowe itp.). Mając na uwadze powyższe stwierdza się, że realizacja celów LPR nie wpłynie w żaden sposób na środowisko w zakresie promieniowania elektromagnetycznego.

4.1.8 Ludność

W ramach rewitalizacji będą prowadzone zadania ukierunkowane na rozwój przestrzenny, gospodarczy, jaki i społeczny. Szczególnie rozwój tej ostatniej sfery wpłynie pozytywnie na ludność.

Realizacja przedsięwzięć planowanych w ramach LPR wpłynie na aktywizację mieszkańców oraz ułatwi im rewitalizację społeczną. Umożliwi przyjemne spędzanie

czasu wolnego nie tylko mieszkańcom, ale również osobom podróżującym. Realizacja działań w sferze przestrzeni i gospodarki wpłynie bezpośrednio na wzrost poziomu zadowolenia mieszkańców i turystów, natomiast konkretne działania społeczne dotyczyć będą rozwoju zasobów ludzkich, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz aktywizacji środowisk dziecięcych i młodzieżowych. Realizacja projektu wpłynie na pobudzenie wzrostu społeczno – gospodarczego. Powstaną nowe przedsiębiorstwa oraz nowe miejsca pracy, co wpłynie na zmniejszenie się bezrobocia, poprawie ulegną warunki ekonomiczne mieszkańców Gminy. Realizacja zadań w sektorze przestrzennym wpłynie na poprawę wizerunku Gminy, a także przyczyni się do wyposażenia jej w dodatkowe dobra materialne. Ma to ogromne znaczenie dla poprawy wizerunku Gminy Lubaczów w oczach turystów i mieszkańców. Zadania z zakresu LPR wpłyną na poprawę bezpieczeństwa społeczności.

Program z założenia ma wspierać grupy społeczne i prowadzić działania przyczyniające się do poprawy jakości ich życia. Większość działań ma charakter prospołeczny i w większym bądź mniejszym stopniu wpłynie pozytywnie na społeczność lokalną, a także turystów.

Jedyną uciążliwością dla mieszkańców i to tylko tych znajdujących się w najbliższym sąsiedztwie z obszarami objętymi rewitalizacją, będą prace remontowo – budowlane. Związane to będzie z użyciem maszyn i urządzeń budowlanych (emisja hałasu, pyłu i wibracji) oraz utrudnieniami komunikacyjnymi. Oddziaływania te będą krótkotrwałe i odwracalne i ustaną po zakończeniu robót.

W związku z powyższym stwierdza się, że działania w ramach LPR wpłyną pozytywnie na ludność i jakość życia mieszkańców.

4.1.9 Zasoby naturalne

Zadania z zakresu obszarów wsparcia w planie działań przestrzennych nie będą wpływały na zasoby naturalne Gminy, gdyż jedyne zasoby naturalne jakie będą wykorzystywane w ramach realizacji zadań Programu to przede wszystkim woda, żwir, piasek i energia, używane w trakcie trwania prac remontowo – budowlanych. Podczas robót planuje się oszczędność tych surowców.

Mając na uwadze powyższe nie przewiduje się negatywnego oddziaływania działań Programu w zakresie zasobów naturalnych.

4.1.10 Zabytki i dobra materialne

W ramach Programu planuje się takie zadania, które będą się wiązały z ingerencją w obiekty zabytkowe. Działania te to renowacja zabytkowego cmentarza w Podlesiu, konserwacja drzewostanu w parku podworskim w Hucie Kryształowej oraz restauracja budynku dawnej gorzelni zlokalizowanej również w Hucie Kryształowej. Zadania te przyczynią się do poprawy wizerunku tych zabytków, a także zatrzymają stopień ich postępującej degradacji. Obiekty odzyskają dawny blask, nadane zostaną im nowe funkcje. Zakres prac, koszty oraz termin realizacji zostanie określony w projekcie budowlanym uzgodnionym z konserwatorem zabytków. Wszelkie prace remontowe będą prowadzone za zgodą i pod nadzorem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. W związku z powyższym realizacja inwestycji wpłynie pozytywnie na zabytki.

Realizacja wszystkich zadań w ramach Programu wpłynie pozytywnie na dobra materialne, między innymi poprzez podniesienie atrakcyjności turystycznej Gminy Lubaczów. W ramach Programu planuje się m.in. budowę infrastruktury rekreacyjnej i towarzyszącej. Rewitalizacja terenu Gminy wpłynie na podniesienie jej atrakcyjności turystycznej.

4.2 Przewidywane znaczące oddziaływania (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe, pozytywne i negatywne) na środowisko, w tym na obszar Natura 2000

Wpływ realizacji projektu na poszczególne komponenty środowiska w postaci opisowej przedstawiono w powyższych rozdziałach. Ten rozdział stanowi sentencję i podsumowanie oceny wpływu realizacji celów zawartych w projekcie LPR w postaci macierzy. Przyjęte zestawienie jest wykresem siatki, w której w wierszach wpisano uruchamiane przez realizację LPR działania, a w kolumnach wpisano wskaźniki charakteryzujące i opisujące środowisko. Biorąc pod uwagę oceny skutków środowiskowych wdrażania projektu, zakwalifikowano poszczególne cele projektu do pozytywnych, negatywnych bądź neutralnych w zakresie analizowanego zagadnienia w stosunku do poszczególnych aspektów środowiska.

Oznaczenia do tabeli 2:

- (+) - realizacja celu spowoduje pozytywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia;
- (-) - realizacja celu spowoduje negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia;
- (0) - realizacja celu nie wpływa w sposób zauważalny na analizowane zagadnienie;
- (+/-) - realizacja celu może spowodować zarówno pozytywne, jak i negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia;
- (N) – brak możliwości jednoznacznego określenia spodziewanego oddziaływania i skutków – są one zależne od wyboru szczegółowych rozwiązań lub innych niemożliwych obecnie do przewidzenia i uwzględnienia w symulacji uwarunkowań.

Tabela 2. Ocena wpływu realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji na stan środowiska i zdrowie ludzi oraz obszary chronione

Działania	Komponenty środowiska												
	Różnorodność biologiczna	Klimat	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze	Ludność	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Dobra materialne	Zasoby naturalne	Zabytki	Obszary chronione
Przejęcie terenów przemysłowych po byłej Kopalni Siarki „Basznia” w Baszni Górnej .	+	0	+	+	0	0	+	+	+	0	0	0	0
Budowa „Kresowej Osady” wraz z niezbędną infrastrukturą oraz zakupem obiektów, urządzeń i wyposażenia charakterystycznego dla rzemiosła podobaczowskiej wsi.	0/-	0	0	0	0	0	+	0	+/-	+	0	0	0
Adaptacja budynku i otoczenia byłej szkoły podstawowej w Baszni Górnej na cele promocji produktów regionalnych i tradycyjnych wraz z zakupem wyposażenia.	0	0	0	0	0	0	+	0	0	0	0	0	0
Renowacja zabytkowego cmentarza w Podlesiu.	0	0	0	0	0	0	+	0	+	+	0	+	0
Remont szlaków komunikacyjnych łączących elementy infrastruktury obszaru rewitalizowanego.	0	0/+	0	0	0	+	+	0	0/+	+	0	0	0
Stworzenie produktu turystycznego Festiwal Kultur i Kresowego jadła wraz z rekonstrukcją Bitwy pod Niemirowem króla Jana III Sobieskiego.	0	0	0	0	0	0	+	0	0	0	0	0	0
Stworzenie spójnego systemu informacji zewnętrznej – tablice informacyjne, oznakowanie dróg, materiały drukowane.	0	0	0	0	0	0	+	0	0	0	0	0	0
Przedsięwzięcia promujące obszar i obiekty rewitalizowane.	0	0	0	0	0	0	+	0	0	0/+	0	0/+	0
Redukowanie zjawiska wykluczenia społecznego i zawodowego poprzez aktywizację społeczności na obszarach zdegradowanych Gminy Lubaczów.	0	0	0	0	0	0	+	0	0/+	0	0	0	0
Restauracja budynku dawnej gorzelnii w Hucie Kryształowej dla	0	0	0	0	0	0	+	0	+	+	0	+	0

realizacji zadań z dziedzin kultury i sztuki.													
Budowa zbiornika wodnego w Borowej Górze.	+	0	+	+	0/-	0	+	0/-	+/-	+	0	0	0
Budowa infrastruktury rekreacyjnej i innej towarzyszącej zbiornikowi.	0	0	0	0	0	0	+	0	+/-	0	0	0	0
Renowacja zabytkowej alei w Hucie Kryształowej wraz z budową punktu widokowego.	0	0	0	0	0	0	+	0	+	+	0	+	0
Modernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych w Hucie Kryształowej.	0	0/+	0	0	0	+	+	0	+	+	0	0	0

4.3 Transgraniczne oddziaływanie na środowisko

Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w ramach Programu ma charakter lokalny i ewentualne, negatywne oddziaływanie tych przedsięwzięć będzie również miało zasięg lokalny. Na etapie Prognozy stwierdzono, że realizacja Programu nie wskazuje na możliwość negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

4.4 Opis przewidywanych działań mających na celu ograniczenie, zapobieganie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko w związku z realizacją projektu

Planowany rozwój gospodarczy, przestrzenny i społeczny Gminy uwzględnia ochronę istniejącego ekosystemu oraz eliminuje zagrożenia mogące zakłócić jego funkcjonowanie. Działania przewidziane do podejmowania w Programie mają na względzie specyfikę Gminy, a w tym przypadku występowanie na obszarze Lubaczowa atrakcyjnych turystycznie obiektów.

W ramach Programu planuje się zadania, które w większości wpłyną pozytywnie lub neutralnie na środowisko. Jednakże w założeniach Programu znajdują się takie działania, które swoim funkcjonowaniem mogą nieznacznie negatywnie wpływać na niektóre komponenty środowiska.

W ramach realizacji działań LPR będzie konieczna wycinka drzew, krzewów, chwastów i usunięcie trawy. W ramach kompensacji przy urządzaniu zieleni, zamierza się nasadzenie nowego drzewostanu, krzewów oraz roślin. Niektóre zadania (szczególnie te, które dotyczą budowy nowych obiektów) będą się wiązały z usunięciem żyznej warstwy humusu. Ziemia ta zostanie wywieziona w inne miejsc wskazane przez Urząd Gminy w Lubaczowie. Ponadto realizacja niektórych inwestycji z zakresu Programu będzie się wiązać z zanikiem powierzchni biologicznie czynnej. W ramach kompensacji tych negatywnych skutków planuje się, w miarę możliwości, obsadzenie wzdłuż nowych ciągów komunikacyjnych i obiektów drzew i krzewów, które będą minimalizować następstwa realizacji tych inwestycji. Nie przewiduje się, aby pozostałe planowane projekty miały negatywne skutki realizacji. Zamierza się prowadzić wszystkie prace w zgodzie z zasadą społecznej i środowiskowej odpowiedzialności oraz ideą zrównoważonego rozwoju.

W przypadku prowadzenia prac budowlanych podczas fazy realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji może wystąpić oddziaływanie niekorzystne związane bezpośrednio z uciążliwościami powstającymi w trakcie prowadzonego procesu budowlanego. Oddziaływania te będą mieć charakter odwracalny, chwilowy oraz będą występować w relatywnie krótkim czasie (krótkoterminowo).

Negatywne oddziaływanie na środowisko inwestycji wymienionych w Programie można ograniczyć poprzez wykonanie prawidłowego projektu, uwzględniając potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy, jaki i w fazie eksploatacji. Poniższa tabela przedstawia potencjalne występowanie oddziaływania na środowisko i proponowane środki zapobiegawcze dla zminimalizowania lub wykluczenia wpływu realizacji zadań LPR.

Tabela 3. Potencjalne oddziaływania na środowisko i proponowane środki zapobiegawcze dla zminimalizowania lub wykluczenia wpływu realizacji Programu.

Przedmiot ochrony	Wpływ / zagrożenia	Środki zapobiegawcze
Krajobraz	<ul style="list-style-type: none"> ▪ powstanie nowych elementów w już istniejącym krajobrazie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wykonanie prac o architekturze zgodnej z najbliższym otoczeniem ▪ planowanie prac zgodnie z zaleceniami wynikającymi ze stref ochrony
Organizmy żywe	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zanik bioróżnorodności w miejscach wybudowania nawierzchni ulic i chodników ▪ usuwanie krzewów, traw pod nowe inwestycje ▪ uszkodzenia wierzchniej warstwy ziemi wraz ze znajdującymi się tam roślinami 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ograniczenie miejsca robót budowlanych i remontowych do minimum ▪ utworzenie szlaków komunikacyjnych dla pojazdów i maszyn budowlanych ▪ zabezpieczanie w miarę możliwości drzew, krzewów i zieleni niskiej w pobliżu robót ▪ stosowanie zasady kompensacji przyrodniczej, prowadzenie nowych nasadzeń w zamian za rośliny wycięte
Środowisko gruntowo - wodne	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zanieczyszczenia wód powierzchniowych i gruntowych przez maszyny i pojazdy budowlane ▪ wywóz lub dowóz gruntu w celu np. wyrównania terenu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ w miarę możliwości stosowanie rodzimego gruntu ▪ zabezpieczenie i późniejsze wykorzystanie żyznej wierzchniej warstwy humusowej ▪ zabezpieczenie placu budowy

<p>Powietrze atmosferyczne i klimat akustyczny</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ emisja spalin ▪ pylenie ▪ emisja hałasu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zastosowanie maszyn i pojazdów o niskiej emisji hałasu i spalin do otoczenia ▪ w czasie działań związanych ze wzmożonym pyleniem stosowanie odpowiedniej siatki zabezpieczającej i zwilżającej pyłące powierzchnie
--	---	---

Oddziaływanie na środowisko poszczególnych zadań ujętych w LPR będzie się nakładało w przypadku ich równoczesnej realizacji. Harmonogram realizacji zadań musi więc być tak skonstruowany, aby z jednej strony uwzględnić technologię robót, a z drugiej zaś ograniczyć kumulację uciążliwych oddziaływań. W przypadku zadań związanych z budową lub modernizacją uzbrojenia podziemnego o podejmowanych w tym zakresie działaniach będą informowani wszyscy zarządcy sieci, tak by w jednym czasie uporządkować wszystkie wymagające tego zadania na danym terenie.

Do ogólnych działań ograniczających negatywne oddziaływania w trakcie realizacji inwestycji należą:

- w czasie realizacji inwestycji prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy;
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych;
- dostosowanie prac do harmonogramu;
- właściwe kierowanie pracami;
- dotrzymywanie terminów wykonywania prac budowlanych;
- nadzór nad skutecznością i jakością realizacji;
- stosownie wysokiej klasy rozwiązań technicznych;
- ograniczanie i oszczędzanie podczas budowy surowców, takich jak: woda, piasek i energia;
- maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu.

W fazie budowy będą powstawać odpady socjalno - bytowe wytwarzane przez pracowników firmy wykonawczej. Zaleca się aby Wykonawca robót budowlanych, na 30 dni przed rozpoczęciem działalności, złożył zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. Nr 62, poz. 628 z późn. zm.) informację o wytwarzanych odpadach oraz o sposobach gospodarowania tymi odpadami oraz zapewnił prawidłowy sposób gospodarowania wytworzonymi odpadami na etapie realizacji inwestycji zgodnie z postanowieniami w/w ustawy. Odpady powinny być

segregowane, gromadzone w szczelnych oznakowanych pojemnikach i wywiezione na składowisko.

Podczas prac budowlanych zaleca się, aby wykonawca posiadał środki chemiczne powodujące neutralizację ewentualnych wycieków z maszyn budowlanych w sytuacji wystąpienia awarii urządzeń pracujących na terenie budowy tak, aby nie powodować emisji zanieczyszczeń do gruntu, a także zorganizuje plac budowy, aby uniemożliwić wystąpienie niekontrolowanych skażeń gleby. Miejsca gromadzenia materiałów do budowy, bazy sprzętu i zaplecza budowlane powinny zostać wyznaczone i przygotowane w sposób zabezpieczający wody płynące, ujęcia wód oraz grunt przed skażeniem. Sprzęt budowlany poruszający się po placu budowy i na drogach dojazdowych, powinien mieć ustalone trasy przejazdu i organizację ruchu, a w miejscach wyjazdu na plac budowy wyznaczone powinny zostać miejsca oczyszczania pojazdów, w celu ograniczenia do minimum zanieczyszczenia dróg publicznych.

Ścieki socjalno – bytowe wytwarzane przez pracowników firmy wykonawczej będą odprowadzane do istniejącej kanalizacji lub magazynowane w szczelnym zbiorniku bezodpływowym, a następnie wozem asenizacyjnym wywiezione na oczyszczalnię ścieków. Natomiast wszystkie nowo powstałe budynki będą podłączone do istniejącej kanalizacji lub będą posiadać bezodpływowe zbiorniki na nieczystości, w związku z tym ścieki z terenów planowanego zagospodarowania trafią na oczyszczalnię ścieków, gdzie zostaną poddane procesom oczyszczania.

Na etapie eksploatacji zrealizowane inwestycje zasadniczo powinny wpłynąć korzystnie na stan środowiska.

4.5 Propozycja rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zaproponowanych w projekcie oraz uzasadnienie ich wyboru

Wariant wybrany

Lokalny Program Rewitalizacji jest bardzo konkretnym opracowaniem określającym szczegółowo planowane działania zmierzające do wzrostu atrakcyjności turystycznej oraz rozwoju gospodarczego i społecznego Gminy Lubaczów poprzez realizację konkretnych celów.

LPR dzieli się na zadania inwestycyjne i nie inwestycyjne – pierwsze są ściśle umiejscowione przestrzennie, a drugie to przede wszystkim działania i projekty ukierunkowane na poprawę jakości funkcjonowania, na wzmocnienie kapitału ludzkiego

oraz przedsiębiorców, na promocję i zwiększenie atrakcyjności Gminy, jak również zmniejszenie bezrobocia.

W ramach Programu będą realizowane działania przestrzenne, gospodarcze i społeczne. Wszystkim tym zadaniom zaplanowano szczegółowo lokalizację. Większość zadań Programu na tym etapie nie posiada jeszcze szczegółowych rozwiązań technologicznych.

Planowane zadania są ze sobą spójne, poszczególne elementy łączą się ściśle z innymi, pozwalając osiągnąć oczekiwany efekt w postaci ożywienia i zwiększenia atrakcyjności Gminy. Zadania te wpłyną zarówno na poprawę sytuacji społeczno-gospodarczej Lubaczowa oraz wzrost atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej obszaru, jak również przyczynią się do poprawy standardu życia mieszkańców.

Wariant alternatywny

Podczas opracowywania koncepcji Programu rozważano szereg różnych zadań, które miały przyczynić się do rewitalizacji terenu Gminy Lubaczów. Jako opcję alternatywną rozpatrywano inną koncepcję programu, szerszą zawierającą znacznie więcej zadań (część z nich pozostawiono do obecnej wersji LPR).

Alternatywna opcja koncepcji programu przedstawiała się następująco:

ETAP I (lata 2011 – 2013)
<i>Rozbudowa infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej służącej rozwojowi społeczno – gospodarczemu zdegradowanych obszarów Gminy Lubaczów</i>
Budowa zbiornika wodnego w Borowej Górze wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną, komunikacyjną i rekreacyjną.
Budowa kompleksu basenów kąpielowych w Borowej Górze „Łazienki” z niezbędną infrastrukturą – I etap.
Urządzenie ogródka jordanowskiego w Borowej Górze.
Utworzenie skansenu „Dawna wieś lubaczowska” w Karolówce z tradycyjną zabudową wiejską.
Modernizacja szlaku komunikacyjnego do Huty Kryształowej.
Restauracja zabytkowego założenia parkowego i alei dojazdowych w Hucie Kryształowej (utworzenie trasy kulturowo – przyrodniczej).
Adaptacja budynku i działki w Baszni Górnej na cele edukacji ekologicznej, promocji produktu ekologicznego i tradycyjnej żywności.
Stworzenie produktu turystycznego „Rekonstrukcja bitwy pod Niemirowem Króla Jana III Sobieskiego wraz z Festiwałem Kultur i Jadła Kresowego”.
Analiza wpływu Kopalni Siarki Machów na otaczające środowisko wraz z budową ścieżki dydaktycznej nt. działalności kopalni siarki.

Uporządkowanie rzeki Lubaczówki na odcinku Wólka Krowicka – Szczutków dla potrzeb spływu kajakowego.
ETAP II (lata 2014 – 2016)
Przejęcie terenów po byłej Kopalni Siarki – stworzenie zaplecza na realizację produktu turystycznego
Centrum Aktywnego Wypoczynku przy kompleksie „Łazienki” w Borowej Górze II etap
Restauracja budynku dawnej gorzelni i utworzenie pracowni tematycznych: szklarskiej, kamieniarskiej, garncarskiej itp.
Modernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych na osiedlu w Hucie Kryształowej
ETAP III (lata 2017 – 2018)
Renowacja cmentarzy w Podlesiu i Baszni Dolnej.

Koncepcję tą odrzucono, ze względu na brak poparcia ze strony społeczeństwa i władz gminy dla niektórych zadań oraz problemy lokalizacyjne części działań. Za odrzuceniem tej koncepcji przemawiał również budżet gminy oraz możliwości finansowe w realizacji zadań. Odrzucono w związku z tym część zadań gdyż gminy nie było by stać na realizację wszystkich z nich.

W trakcie opracowywania prognozy oddziaływania na środowisko projektu „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lubaczów lata 2010 – 2018” nie napotkano na trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

5 INFORMACJE KOŃCOWE

5.1 Przewidywalne metody analizy skutków realizacji projektu LPR

LPR poddawany będzie systematycznej, okresowej analizie i ocenie oraz będzie w razie potrzeby aktualizowany w zakresie dostosowania do zmieniających się uwarunkowań. Analiza, ocena i aktualizacja Programu odbywać się będzie w oparciu o zasadę współpracy z zainteresowanymi partnerami.

Metodą analizy skutków realizacji projektu LPR będzie głównie monitoring. Monitorowanie LPR to systematyczne i ciągłe zbieranie, analiza i wykorzystywanie informacji o przebiegu wdrażania Programu na potrzeby jego zarządzania, oceny oraz podejmowania decyzji. Proces ten dostarczać będzie niezbędnych informacji na temat postępów realizacji i efektywności wdrażania poszczególnych projektów inwestycyjnych oraz diagnozuje stan wykorzystania udzielonej pomocy finansowej.

Monitoring Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lubaczów będzie skoncentrowany głównie na kontroli realizacji projektów inwestycyjnych, będzie on prowadzony w dwóch zakresach:

- rzeczowym – będzie mieć za zadanie dostarczyć dane i informacje na temat aktualnego stanu wdrażania LPR oraz przyczynić się do przeprowadzenia oceny jego wykonania na dany moment badawczy (raz w roku na podstawie sprawozdania z realizacji LPR przygotowanego przez Referat Rozwoju i Promocji Gminy). Zakres rzeczowy monitoringu będzie prowadzony w dwóch kategoriach i dotyczyć będzie wskaźników produktu i wskaźników rezultatu.
- finansowym – będą go obrazować dane finansowe realizacji projektów, które będą podstawą do stwierdzenia czy postęp finansowy we wdrażaniu LPR jest osiągnięty na poziomie zakładanym.

Jednostką nadrzędną, koordynującą postęp prac oraz realizację założonych celów będzie Wójt Gminy przy pomocy Instytucji Zarządzającej dla Gminy Lubaczów, którą będzie Referat Rozwoju i Promocji Gminy. Instytucja Zarządzająca raz w roku będzie sporządzać sprawozdania z realizacji LPR, które będzie przedstawiać Wójtowi Gminy i Radzie Gminy Lubaczów. Dla zapewnienia prawidłowego systemu monitorowania Programu wyodrębniona komórka w strukturze właściwego Wydziału Urzędu Gminy będzie gromadziła i analizowała informacje w układzie ustalonego zestawu wskaźników monitoringu. Zbierane i przetwarzane będą dodatkowo informacje w układzie

ponadlokalnym, odpowiednio do problematyki poszczególnych celów operacyjnych Programu.

Do wskaźników produktu w Programie zaliczono: liczbę projektów promujących przedsiębiorczość i zastosowanie nowych technologii oraz liczbę projektów oferujących usługi promujące równość szans i zapobiegających wykluczeniu społecznemu mniejszości narodowych ludzi młodych. Do wskaźników rezultatu zaliczono: powierzchnię odnowionych budynków, powierzchnię zagospodarowanych obszarów, liczbę firm założonych na obszarach odnowionych oraz liczbę miejsc pracy utworzonych na obszarach odnowionych.

5.2 Wykaz materiałów źródłowych

1. Projekt Lokalnego Programu Rewitalizacyjnego dla Gminy Lubaczów na lata 2010 – 2018.
2. „Strategia Rozwoju Gminy Lubaczów n lata 2007 – 2015”.
3. Raport Stan środowiska w województwie podkarpackim w latach 2000-2007 – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie.
4. Raporty Stan środowiska w województwie podkarpackim w roku 2006 - Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie.
5. Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013.
6. <http://www.lubaczow.com.pl/>
7. www.wios.rzeszow.pl
8. <http://natura2000.mos.gov.pl>
9. www.kobidz.pl

6 STRESZCZENIE

Niniejsze opracowanie stanowi Prognozę oddziaływania na środowisko „Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Lubaczów na lata 2010 - 2018”. Prognoza LPR została sporządzona zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnym, a mianowicie ustawą z dnia 03.10.2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Celem wykonania Prognozy była analiza i ocena ewentualnych skutków środowiskowych związanych z wdrażaniem projektu LPR oraz określenie jego wpływu na poszczególne komponenty środowiska, a także stwierdzenie czy w należyty sposób został uwzględniony w ocenianym dokumencie interes środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz zdrowie i życie ludzi.

Zakres opracowania niniejszego dokumentu został sporządzony zgodnie z wytycznymi zawartymi w w/w ustawie oraz uzgodnieniami dokonanyymi z właściwymi organami (Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska i Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Rzeszowie).

Wyznaczone w projektowanym dokumencie cele i kierunki działań wpisują się w cele w zakresie ochrony środowiska, ustalone na poziomie międzynarodowym, krajowym i lokalnym.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Lubaczów jest podstawą do wprowadzenia oraz koordynacji działań przywracających na omawianych terenach funkcje społeczno – gospodarcze oraz działań mających na celu poprawę estetyki i ładu urbanistycznego tych obszarów. LPR należy do narzędzi strategicznych, umożliwiających samorządowi oraz innym podmiotom chcącym się zaangażować w proces rewitalizacji, ubieganie się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007 – 2013, działanie 7.2 „Rewitalizacja obszarów zdegradowanych”.

W Prognozie opisano aktualny stan środowiska. Charakterystyka i ocena środowiska na obszarze objętym rewitalizacją skupia się przede wszystkim na analizie zagrożeń i problemów tych elementów środowiska, które najbardziej narażone są na negatywne oddziaływanie inwestycji. Analizując opisany aktualny stan poszczególnych komponentów środowiska, stwierdzono, że na obszarze rewitalizowanym występują następujące problemy środowiskowe: emisja niska pochodząca z lokalnych kotłowni i indywidualnych palenisk, „dzikie” wysypiska śmieci, nieuregulowana

gospodarka wodno – ściekowa powodująca zanieczyszczenia gleb i wód, miejscami niezadowolający stan czystości rzeki Lubaczówki – IV klasa, postępująca degradacja obiektów zabytkowych. Pozostałe aspekty środowiska są zadowolającej jakości.

W prognozie omówiono potencjalne zmiany stanu środowiska oraz skutki gospodarcze i społeczne w przypadku braku realizacji celów zawartych w projekcie LPR. Do podstawowych konsekwencji w tym zakresie należą:

- Pogorszenie lokalnego krajobrazu Gminy,
- Degradacja zabytkowych obiektów lub zatrzymanie się w najlepszym przypadku na aktualnym poziomie,
- Zwiększenie emisji do atmosfery,
- Pogorszenie się jakości gleb oraz wód gruntowych i powierzchniowych,
- Zwiększenie się poziomu hałasu w Gminie,
- Zmniejszenie bezpieczeństwa mieszkańców Gminy.

Stwierdzono, że brak realizacji zadań LPR niesie za sobą tylko skutki negatywne, warto w związku z tym urzeczywistnić założenia LPR, gdyż doprowadzą one do ogólnej poprawy stanu środowiska przyrodniczego, zdrowia i jakości życia mieszkańców.

Kolejny etap prognozy poświęcono analizie przewidywanych oddziaływań na środowisko związanych z realizacją zadań rewitalizacyjnych. Omówiono wpływ tych działań na następujące elementy środowiska: różnorodność biologiczną, ludność, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, klimat, krajobraz, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne oraz obszary chronione. Przeprowadzona analiza wykazała, że obszary rewitalizowane i przewidywane w ramach projektu działania, oddziaływać będą pozytywnie, bądź neutralnie na analizowane aspekty. Tylko w pojedynczych przypadkach na etapie realizacji dostrzega się możliwość wystąpienia skutków środowiskowych. Realizacja projektu w głównej mierze wpłynie pozytywnie na:

- lokalny krajobraz, ze względu na poprawę wizerunku Gminy,
- klimat i powietrze, ze względu na remont nawierzchni ulic,
- ludzi i turystów, ze względu na realizację działań z sektora społecznego,
- dobra materialne, ze względu na wyposażenie Gminy w wiele elementów będących dobrem materialnym,
- zabytki, ze względu na poprawę ich stanu technicznego i wizerunku.

Należy jednak pamiętać, że realizacja wielu zadań LPR wiąże się z pracami remontowo – budowlanymi i ziemnymi, które mogą być uciążliwe dla środowiska naturalnego i ludzi. Negatywne oddziaływania, związane głównie z emisją gazów i pyłów

do atmosfery oraz emisją hałasu, będą miały charakter krótkotrwały, chwilowy i nie wpłyną w znaczący sposób na pogorszenie się stanu środowiska. W pojedynczych przypadkach zmiany w środowisku będą trwałe na przykład zanik bioróżnorodności w miejscach budowy nowych obiektów budowlanych. Oddziaływania te mogą być znacznie ograniczone poprzez wykonanie prawidłowo projektu, trzymanie się harmonogramu robót i przestrzeganie podstawowych zasad dotyczących bezpieczeństwa i jakości robót budowlanych.

Mając na uwadze potrzebę minimalizacji negatywnych oddziaływań niektórych przedsięwzięć i wynikających z nich projektów inwestycyjnych przedstawiono najważniejsze propozycje zapobiegania, łagodzenia i kompensacji negatywnego wpływu na środowisko, który może być wywołany ich realizacją. W ramach Programu powstaną obiekty, które zajmą wolne tereny i przyczynią się w miejscach ich lokalizacji do zaniku powierzchni biologicznie czynnej. W ramach kompensacji planuje się urządzenie zieleni wokół, a także nasadzenie roślin oraz drzewostanu.

Z uwagi na charakter zadań przewidzianych do realizacji w ramach LPR, nie stwierdzono występowania oddziaływań transgranicznych.

W prognozie przedstawiono rozwiązania alternatywne do działań zaproponowanych w programie, którymi są: zmiana kolejności działań wynikająca z nakładania się prac bądź też z zachwiania harmonogramu, wybór innych materiałów budowlanych, bardziej ekologicznych.

Analiza materiału zawartego w projekcie Programu pozwoliła stwierdzić, że dokument ten nie ma istotnych braków informacyjnych i analitycznych, które ograniczałyby możliwości dokonania niniejszej prognozy.

W prognozie przedstawiono przewidywalną metodę analizy skutków realizacji projektu LPR, którą będzie monitoring wdrażania Programu. Będzie się on odbywał poprzez analizę wskaźników produktów i rezultatów. Jednostką nadrzędną, koordynującą postęp prac oraz realizację założonych celów będzie Wójt Gminy przy pomocy Instytucji Zarządzającej dla Gminy Lubaczów, Referatu Rozwoju i Promocji Gminy.

Podsumowując stwierdza się, że LPR dla Gminy Lubaczów na lata 2010 - 2018 jest programem o charakterze prospołecznym i prośrodowiskowym - zarówno w kontekście oddziaływań bezpośrednich, jak i pośrednich i nie wpłynie negatywnie na środowisko.